

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Akarsz-e meggyógyulni?

Gergely Antal 1901 május 12-iki beszéde.

Amint Mózes V. könyve 16. rész 16. versében olvassuk, a zsidó férfiaknak (ők a nőket nem vették teljes ember számba) évenként háromszor kellett az Úr színe elébe járulniok, azon a helyen, amelyet az Úr kiválasztott, Jeruzsálemben. A falusi zsinagógákban nem lakott Jahve, legalább így képzelték ezt a zsidók, akik a lélekben és igazságban való istenitisztelet magaslataira nem emelkedtek fel. De annál inkább ragaszkodtak aztán a jeruzsálemi templomhoz, melynek magaslataira minden zsidó kegyelettel tekintett és ahová egy évben háromszor, de legalább az Egyiptomból való kiszabadulásnak szentelt husvétkor, a nagy nemzeti szabadság ünnep alkalmával kegyeletesen elzarándokolt. Így jutott fel Jeruzsálemben Róma város alapításának 528-dik évében a Megváltó is.

Sajátságos azonban, hogy nem a templom felé igyekezett, ahol a zsidóság a csodálatos szabadulásról emlékezett, ahol a tornácról a farizeusok hazafias beszédei tüzelték a népet, hanem Ő, a Nagykönyörület a fényes ünneptől elvonulva a tehetetlen betegekhez, a könyörületre szorult szerencsétlenekhez sietett.

Bizonytal nem akart ott alkalmatlankodni, ahol semmi szüksége nem volt reá, hol a nagy sokaság kedve szerint tombolt, örvendezett és tilokban a római rabiga összetöréséről ábrándozott. Vakmerő népvézerek szavaltak ott a földi hatalomról és szabadságról a vak- és hiszékeny tömegnek és ezzel bolondították a népet és tették lehetetlenné, hogy szabadságát igazán kivívhasssa. A szabadság és a hozzá hasonló javak csak erkölcsi erőfeszítés és töredelem után adatnak s aki a maga lelkét a bűnöktől fel nem szabadítja, az a hon- és emberi szabadságért nem sokat tehet. Mit tegyünk hát, ha elkeseredve látjuk, hogy a tömeg a szabadság ünnepein is csak a földi javakra, az osztzkodásra gondol, ha úgy látjuk, hogy a római zsarnok uralom nyomása erős és az igának a lerázására gondolni sem lehet? Azt, amit a Megváltó tett, mívelni az emberszeretet csoda dolgait, meggyógyítani a betegeket és az általános felháborodás, vagy lelki küzdelem pillanatait felhasználni a lelkek megtisztítására.

Imé, ezért ment az Úr a Jeruzsálem belső területén fekvő Bethesda gyógyerejű tóhoz, melynek vize a köszvényes betegség ellen használtatott, a

könyörület házához, melynek öt tornácában a szegény elesett betegek tartózkodtak és várták a tó vizének megmozdulását, amikor a föld bensejében lévő gázoknak nyomására a tó vize megmozdult és az elfojtott levegő bugyborékolva tört a felszínre.

Az volt a hit, hogy különösen ezekben a pillanatokban hatásos a víz, amikor azt egy felsőbb erő „az Úrnak angyala” megháborítja. Ekkor rohantak bele a tornácban tartózkodó betegek s erre a pillanatra várt egy szegény szélütött ember már 38 év óta. 38 év óta, mert bénasága miatt mindig megelőzték mások. Most is a víz mozdulására vár s most is tehetetlen kétségbeesés és félelem tükröződik szemében, hogy újra meg fogják előzni.

Jézus megérti szorongását s hozzálépve azt kérdezi tőle: „Akarsz-e meggyógyulni?” Nem az alkalmatlankodó léhaság kérdése ez, mely tapintatlanul bajaink, fájdalmaink után tudakozódik, sebünket feltépi, hogy később közönyösen tovább haladjon. S nem a földi tudós doktorok hideg kérdése ez, akik pénzben várják a választ, hogy aztán tudományukat a betegen megpróbálják.

Ő, a Nagykönyörület, a Jézus rögtön átlátja a helyzetet, mindjárt világos lesz előtte az örökös reménykedésben és a folytonos csalódásban eltöltött évek gyötrő szenvedése. Tudna ő gyógyítani kérdezés nélkül is, de megbecsüli az Isten képére teremtett embert még a maga nyomorúságában és elvettett tehetetlen állapotjában is; tudja, hogy akaratunk ellenére még jól sem lehet tenni velünk, hogy még az orvosság sem használ, ha nem hiszünk benne és ezért kérdezi „akarsz-e meggyógyulni?” Az, akitől kérdezi, 38 éve beteg, hogy nélküli tagjainak épségét, oh, hogyan akarna hát meggyógyulni a szerencsétlen. És meg is gyógyul. Ezt mondja neki az Úr: „kelj fel, vedd a te nyoszolyádat és járj”. És jár.

Amikor ez a csodás gyógyítás történt, körülbelül 38 század telt el a bűnbeesés óta. 38 század, hogy az emberiség hurcolta bűneit s hogy a zsidók az 5 tornácós törvény oltalmában várva vártak az irgalom tavának megmozdulására. Mozgatták is annak vizét az Isten angyalai, a próféták, de nem volt senki, aki az önzést, lelki-testi nyomorúsága által megbénult népet a Bethesdához vigye. Ekkor jött el az idők teljességében a Megváltó, de nem azokhoz, akik a zsidóság nemzeti ünnepén ujjongtak, akik magokat

biztonságban hitték, hanem a szerenesétlen szenvedőkhöz, akik Tőle várták a segédelmet. Eljött pedig nemcsak a zsidókhoz, hanem a föld minden népeihez, mihozzánk is, akiktől ugyan azt kérdezi szent könyvében, az örök evangéliom, a lelki Bethesda szavai által: „akartok-e meggyógyulni?”

Istennek népe, kedves gyülekezet, én is a próféták közt a legkisebb, mint az én uram Jézus Krisztusomnak méltatlan, de hivatalos szolgálója, arra kaptam küldetést, hogy nektek ezt az írást magyarázzam s a Megváltó szavait tolmácsoljam. Hogy bennetek az irgalom, a könyörület vízával mosogassalak és a Bethesda vizeit kebletekből is megháborítsam. Hogy titeket magammal és enyéimmel együtt a folytonos haladás a lelki-testi boldogság útjára elvezéreljelek. Nem kényszerrel, mint szolgákat, hanem szabadságotokat, egyházi alkotmányokat tiszteletben tartva. S nem is kényszerítésből, mint szolgáló. Én is önként vállaltam magamra szent hivatásom terhét. Halljátok hát a bizonyosságokat is, amiket vettem a szent könyvből olvasok: „A békák járnak, a vakok szemök világát veszik”. A sirók, a szenvedők megvigasztaltatnak és megterhelt, megszorodott bűnbe merült lelkek könnyebbülést találnak. De csak azok, akik hisznek, akik magok is megakarnak gyógyulni.

Megakartok-e ti is? Oh, jöjjetek hát ide az Úrnak házába, halljátok az ő beszédét, förödjétek meg az irgalom vízében, értsétek meg a biztató feleletet és részetek lesz a boldogító valóságban: „kelj fel, vedd a te nyoszolyádat és járj”. Amen.

Esperesi székfoglaló beszéd.

(Irla és Székelyhídon 1912 április 24-én tartott egyházmegyei gyűlésen elmondta Végh József érsemjéni lelkész, érmelléki egyházmegye esperese.)

Nagytisztelű és tek. egyházmegyei Közgyűlés!

Ha féltő aggodalom, biztató remény, a köszönet s hála váltakozó érzelmei vesznek rajtam erőt ezen ünnepélyes pillanatban, hiszen természetes dolognak találja mindenki azt.

Féltő aggodalom, hogy vajjon a közbizalom megnyilvánulásából reám rótt nagy s fontos feladatok teljesítésére van-e bennem elegendő erő? s a kevesen hűnek találtatván, az elismerés jutalmául nyújtott nagyobb, nehezebb munkakört képes lesz-e közmegelegedésre betölteni!? A mindennapi kapkodó élet gyengeségei, felületességei nem vesznek-e rajtam hatalmat?

Lesz-e bennem elegendő erkölcsi erő s hithűség azért, aki megfeszítettett, elviselni türelemmel a méltatlanság ostorcsapásait; felvenni talán a meghurcoltatás szegyenletes keresztjét s a csalódott szív sajtó sebével végig járni azzal a kiábrándulásnak sötét Kálvária hegyét!?

Félve hagyja el ajkamat e gyötrő kérdés: anyaszentegyházunk előmunkásai között nem kell-e majd pirulnom tapasztalatlanságom miatt? Az egyházépítés közös nagy munkájában, az általam vezetendő lelkesítő s tanító munkás kis csapat tevékenységét tudom-e majd úgy s akként irányítani, hogy a be-

TÁRCZA.

„Krisztusért és egyházért.”¹

Kezdő ének.

Úr Jézus, drága Mesterünk,
Kegyelmeddel légy most velünk,
Hirdesd nekünk ígédet.
Te vagy élet, út, igazság,
Kihez mennénk, ha nem Hozzád?
Nincs üdvösség nélküled.
Urunk, — várunk,
Térj be hozzánk
És tedd reánk áldó kezed,
Míg mi térdel hajtunk Neked.

Nálad nélkül, jó Mesterünk,
Semmit sem cselekedhetünk,
Minden szándék hiába.
Lelkeddél hát légy itt jelen,
Hogy e boldog órán legyen
Szívünk előtted tárva!
Benned — nyerhet
Égen s földön
Mind örökkön áldást a szív;
Jövel! Néped imája hív!

Kádár Géza.

¹ Mutatvány Kádár G. hasonló című énekeskönyvéből.

Hit, bizalom.

Az Úr szeret, Ő jár veled
Földön s tenger vizén.
Mint napvilág: úgy süt reád
Arcáról égi fény.

Az Úr megáld, vigyáz reád
Bármerre visz útad.
És szüntelen, nap s éjjelen
Békét, nyugalmat ad.

Az Úr vezet, jogpán kezéd,
A jobb hazába át;
Veled marad, — győzelmet ad
S áldásid ontja rád!

Mustármag.

Reggel.

Új reggel virrada reánk,
Hála lölli szívünket.
Ég felé száll buzgó imánk,
Dicsérjük Istenünket.
Szánkban zeng a dicsének
Az áldott nevének,
Hozzád Atyánk, hozzád vágyunk,
Oh szenteld meg imádságunk.

Farkas Sándor.

esülettel elvégzett kötelesség boldogító öntudata legyen reám s reájuk nézve is a kiérdemelt közös jutalom?!
Egyháztársadalmi életünk sivár mezején lesz-e képességem felkutatni, kiválasztani az alkalmas talajt, melyben a hitélet elhintendő magvai, okszerű művelés után megtermik s beérlelik az óhajtott gyümölcsöket?! Személyes és hivatalos érintkezéseimben meglelem-e egyesekkel szemben a kellő alaphangot, mely lelkeikben az enyémhez hasonló érzelmeiket a megbeesülés, szeretet, bizalom kölcsönös érzelmeit váltja ki?!

A törvény rideg paragrafusai között — miket emberi elme alkotott — feltalálom-e minden esetben annak a lelkét, aki maga az élet és igazság?! Nem ingadozom-e nádszálként tekintélyek, nagyságok syrén hangjai előtt?!

Mind olyan nehéz és gyötrő kérdések ezek, uraim, melyre tökéletes válasz, tudom, csak a jövő tapasztalata adja meg, de amelyre adandó feleletet joggal várja, joggal követeli a nt. és tek. egyházmegyei közgyűlés!

Ha erőm és tehetségem fogyatékossága miatt a reám váró nagy és fontos kötelességek s kérdések helyes megoldása miatt aggódom és hiszem, hogy az én erőtlenségemben megdicsőítendi az Úr a maga erejét: szól hozzám az édesatyja gyöngéd szeretetével, biztatóan: Erősödjél meg, fiam, az Úr Jézus Krisztusban való szeretet által. (2. Tim. 2. r. 1. v.) s ha ez a Lélek, ez a szeretet foglalandja el szívemet, nem lesz nehéz feladat erőssé tennem „a

tanítványokat és a gyülekezetet“. (Csel. XVIII. r. 21. v.)

Ha kötelességem szigorú teljesítése némelyekben, mit nem hiszek, de még is felköltené ellenem az elégedetlenség s az ezáltal táplált tamadó, sértő érzelmek soha nem alvó démonát szívemben a Krisztus szeretetével, kezemben evangéliomával, visszafojtva, eltitkolva a méltatlanság-okozta fájdalmakat, a reám szórt köveket kenyérral igyekszem viszonzni.

Egyháztársadalmi életünk különféle nyilvánulásaiban, alakzataiban, intézményeiben részt kérek, részt követelek magannak. Magvető leszek, de megfogom az eke szarvát is, hogy a bő termést a fáradhatatlan munkával biztossá tegyem! Szántok, vetek, sziklás útféleken Gözen, termékeny talaján: a tisztátlan magot megszórom a nagy gazdának gabonás házában úgy, mint a szegény ember udvari szérűjén! Az ige magvát hintem, az örökkévaló Igét hirdetem nemcsak templomban, de utcák sarkain, nyilvános helyeken, egyesületekben, a vigalom helyén úgy, mint a temetési gyász fájó akkordjaiban! Ajtóm, szívem nyitva rendelkezésére áll mindenkinek, ki bizalommal fordul felém! Meglátom a méltatlanul hulló könnyeket, meghallom az igazolt sérelem panaszló szavát: a jerikói-út szenvedőjével szemben nem leszek sem pap, sem lévita.

Zászlóvivő előmunkás akarok lenni, kinek a felelősséget vállalni kell nemcsak magáért, de munkatársaiért is! Hivatali tevékenységemet nem a paragrafusokhoz, hivatalos formákhoz tapadó büro-

Krisztusom.

<i>Krisztusom! kereszted</i>	<i>Vérző nyílt sebedben</i>
<i>Erőt ad nekem,</i>	<i>Elhal fájdalom,</i>
<i>Igaz boldogságom</i>	<i>Melyben bűneimnek</i>
<i>Nálud jellelem.</i>	<i>Oly nagy ára van.</i>

Megváltó halálod
Nekem éltet ad:
— Én egész valóm hadd
Adjam néked át! Uray Sándor.

Mennybemenetelkor.

Az Úr Jézus dicső nevének
Tisztelettel hódoljatok,
Angyalai a magas égnek:
Neki térdel-jőt hajtsatok,
Zengjétek hozsánát
S a legszebb koronát
Mostan vegyétek!
S a tövis helyére
Áldott szent fejére
Reá tegyétek!

Az Istennek égből jött fiát
A mennybe meglért megváltót
Tiszteljétek a győztes királyt,
Ti, akiket ő megváltott!

Fényes hazájába,
Mostan visszazállva:
Népe hálája,
Áldása, — imája
Kísérje útjára
Mint glóriája.

Minden népek és minden nemzet
És minden nyelv a föld részén:
Dicsőítsék a Jót, a Szentet
Hón, lelkesen és őszintén.
És koronázza őt,
A hatalmas győzőt
Ég s föld urának;
Hogy lenne törvénye
Lábunk vezérfénye,
Melynél járnának. Kecskeméti Ferenc.

Jöjjetek kis gyermekek!

<i>Jöjjetek kis gyermekek</i>	<i>Jézus arca integel,</i>
<i>Jézusunk elé!</i>	<i>Félni nincs okod,</i>
<i>Ő hozzá siessetek —</i>	<i>Csak legyen erős hited,</i>
<i>Ő visz menny felé.</i>	<i>Ő szeretni fog.</i>
<i>A gyermeket szereli,</i>	<i>— Ha magad is, —</i>
<i>Új szívet ad ő neki:</i>	<i>csak imádd!</i>
<i>Jézus mondja: „Jöj ide“.</i>	<i>Szivedet add néki át.</i>
<i>— Gyermek, hallod-e?</i>	<i>Meglisztítja véglére</i>
	<i>Jézus szent vére.</i>

Fordította: Dr. Szabó Aladár.

kratizmus, de a közvetlenség bizalmas melege fogja irányítani!

Vágyam, céloom, kedves kötelességem leendő egyházmegyei gyűlésünk méltóságát törvényeink s előírt szabályrendeleteink pontos megtartása által emelni, higgadt, nyugodt, kifogástalan gyors intézkedéseit az ügyek kellő előkészítgetése által biztosítani: kizárván s meg nem engedvén soha a gyűléseket közvetlen megelőzőleg, sőt sokszor épen annak folyama alatt előkapkodott ügyek s kérvények szokásos soronkívüli tárgyalásait!

Pontos kívánok lenni mindenekben, ezt azonban csak úgy érhetem el, ha szolgatársaim hasonló eljárása minden munkámban segít.

A templom rendszerint szomszédja az iskolának, mint jó szomszédok közös cél, a hit teljes élet s vallás erkölcsi nevelés szolgálatában állanak. A nagy nemes munka közössége révén, munkásaik is nagyon közel szomszédok, testvérek, rokonok! Ezt a jó viszonyt, a lelkészek s tanítók közötti békés, testvéri jó viszonyt istápolni, erősíteni igen kedves kötelességemnek ismerem. A hivatalát betöltő tanító munkája értékét mérlegelni tudom s kimerem jelenteni, hogy a társadalmi élet napszámok között, míg egyfelől a legnemesebb s legnehezebb munkát végzik, dotációjuk tovább nem törhető alacsony fokon áll! S ezért tanító-testvéreimnek, az állami tanítókkal egyenlő elbánásban való részesedését a legnagyobb buzgalommal munkálom.

Lelkésztársaimnak, ha viseltes palástjaik helyett újat nem ígérhetek is, de fizetés s korpótlék ügyünknek s a 48. XX. t.-c. végrehajtásának zaklató sürgetése által egy-egy darabka új foltot talán kilátásba helyezhetek a régre!

Tekintélyek bálványja előtt vakon meg nem hódolok, különben is egyházi életünkben ilyet csak egyet ismerek! Ezért, Ennek elveiért, Evangéliomáért nekem az életem sem drága. Érette, vele mindenkor mindent, nélküle soha semmit!!

Egyházalkotmányunk törvényeink által biztosított sáncain az ellenséges reakció lövegei által okozott réseket, ha kell, öntestemmel is befedem. Autonómiánk tépett zászlóját tovább foszladozni nem hagyom!

A törvényeket tisztelem, s ezek megtartását személyválogatás nélkül mindenkitől megkövetelem!

...Hangos szavak, szép szándékok... nem!... ideálok mindezek — mintha hallanám — mondják sokan! De az ígélet s a beváltás között nagy a közbevetés! S én ezen ellenvetések igazságát s jogosultságát most elismerem, de a jövőben ernyedetlen munkával óhajtom megcáfolni.

Tudom azonban, hogy magam erejére támaszkodva nem érhetek el s nem is remélhetnék semmi sikert, de nem is érdemelném meg, ha nem sietnék meghálálni s megköszönni Isten irántam való kibeszélhetetlen kegyelmét s ember és szolgatársaim soha eléggé meg nem hálálható jóindulatát!

Neked mondom azért először hálát, sorsom szabados Ura, Istene, hogy engem, gyarló szolgádat, érdemem felül, a világ minden látható kincseinél értékesebben, egyházmegyénk híveinek, lelkész s tanító testvéreimnek osztatlan bizalmával megajándékoztál! Légy áldva örökké általam s legyen én megáldva általed!

Köszönetet mondom az egyes gyülekezetek s azok hitéletét irányító s megválasztásomat munkáló presbyteriumoknak, lelkész-tanító testvéreimnek, kiknek előlegezett bizalmát s nem ígéretekkel s s nem is a köszönet választékos szavaival, de munkás életem tetteiben nyilvánuló eredményeivel szándékom méltóan leróni s megköszönni!

Hálás szívvel mondom köszönetet, egyházi életünk sorsát mindig szíveiken viselő világi munkatársaimnak is, kiknek több mint 2 évtized óta s ez mindig büszkeségemet képezi, bírom szeretetöknek melegét, jóindulatát!

Hálát s köszönetet mondom egyházmegyénk tapasztaltabb szeniorai, tanácsbírói s tisztviselőinek, kik ismereteik tárházát sohasem zárták el előlem, de legjobb akarattal s bölcsességgel vezettek, irányítottak eddig is. Tisztelő alázattal kérem őket s az egész közgyűlést, tapasztalatlanságomnak legyenek a jövőben is gyámolai s elnézői! Én a jó tanácsot mindenkor s bárkitől szívesen kérem s hálásan fogadom.

Nagytiszteletű és tekintetes Közgyűlés!

Csekély, fogyatékos tudomással, de a legnagyobb akarattal, a legjobb szándékkal s nemes ambícióval veszem át egyházmegyém vezetését s foglalom el az esperesi széket.

Hitem biztat, hogy ha az Isten kegyelme s az önök jóindulata, támogatása nem hagy el, kötelességemnek orcápirulás nélkül teendek eleget!

Ismételten kérem a nt. és tek. közgyűlést s ennek tagjait, fogadjanak olyan egyező jóindulattal, mint amilyennel eszközölték megválasztásomat! Én pedig előlegezett bizalmukat megtartani, kiérdemelni becsületbeli szent kötelességemnek ismerem!

Kijelentem és kívánom, hogy aszerint, mint ígéretemet megtartom, vagy elhanyagolom: áldjon vagy verjen engem a sors Istene!!!

Ajánlom magam a nagytt. és tek. közgyűlést alkotó tagjainak s egyházmegyénk összes híveinek jóindulatú szeretetébe.

A protestáns liberalizmusról.

A konventi bíróság Zoványi Jenőt az ellene emelt vádak alól felmentette.

A többi nagy dolgok mellett ez a múlt heti konventi ülések szenzációja.

Nem a felmentés miatt, hiszen ezt régen vártuk, hanem a per által érintett liberális elvek szempontjából, amelyek több felől kétségbe vonattak.

**Ita és Borsalino kalapok a legszebb választékban Frank Testvéreknél
Debreczenben, Piac-utca 50-ik sz.**

Az eset mindenképen a legkényesebbek közé tartozott.

A felsőbb hatóságával sajnos összeütközésbe került theológiai tanárt azzal vádolták, hogy az egyház hitelveit és tanári esküjét is megszegte.

Azért is bepanaszolták, hogy egyházunk nagy reformátoráról lizteletlenül nyilatkozott.

Szent előttünk az eskü és szívünkön feküsznek a református egyház hitelvei, de a jelen esetben a vizsgálat sem igazolta, hogy Zoványi esküjét megtörtelte volna.

Kálvin János emlékét a legnagyobb tisztelettel vesszük körül, de nem hisszük, hogy nagysága akármilyen kemény kritikától is megrendülhetett volna. A Zoványi állításait nem is írtuk alá és ma sem helyeselhetjük azokat; az első eljárás folyamán meghozott marasztaló ítélet ellen azonban a lelkiismereti szabadság megsértése miatt mi is tiltakozni voltunk kénytelenek.

Tiltakozásunkat aláírta b. e. Eröss Lajos és helyeselték azt többi nagyjaink is. Magukéva tették a debreceni iskola tanárai (csaknem mind) és lelkészei is (nem mind) és állást foglaltak ebben a kérdésben az erdélyiek Ravasz Lászlóval és Bartók Györggyel az élükön s megnyilatkozott ez ügyben az Országos Lelkész-egyesület közgyűlése is. A lutheránusok még protestáns voltunkat is kétségbe vonták miatta, de nyugtalanúságot keltett ez az ítélet azok körében is, akiket közvetlenül nem érdekelt és külföldön is úgy beszéltek róla, mint a régi szabadelvű protestáns hagyományok és szellem megtagadásáról.

Ez volt az oka, hogy a perújítást a közvélemény természetesnek találta és annak alapján mindenki a felmentő ítéletre volt elkészülve.

Ez a kedvező fordulat be is következett. A konvent kimondta az utolsó szót, a marasztaló végzést hatályon kívül helyezte, a meghurcolt tudóst felmentette és a protestáns liberalizmus kétségbe vont elveinek a maga részéről is érvényt szerzett.

Most már csak az volna hátra, hogy a kiegyenlítődés ott is megtörténjék, ahol ez a dolog a legnagyobb izgatottságot keltette, a tisztáninni kerületben is. A kiegyenlítődésnek azonban itt sincsenek elvi akadályai. A kerület csak behajszoltatott ebbe a perbe és a feljelentő sem a kerület volt. Személyes indokok is játszottak itt közbe, hogy a dolog elmérgesedjék és a sárospataki iskola anyagi viszonyainak bolygatása tette főleg ellenszenvessé a tanárt, ki az államsegély elfogadását sürgette. A kerület és az iskola azóta azonban már magok is erre az útra léptek, a gyűlölet nem keresztyén elv s így nincs más hátra, mint a megtörténtek felett napirendre térni.

Ezt tesszük mi is a Zoványi-féle perre vonatkozólag, amelyben mi soha sem a személyeket néztük, hanem csak az elvet magát, amelynek régen a patakiak magok is első harcosai voltak. Nem kívántunk azért sem a patakiak, sem a kerület vezetői közül senkit megsérteni. Ha akarunk ellen ez mégis megtörtént volna, most, midőn a dolog kedvezőleg bonyolódott ki, — őszintén bocsánatot kérünk.

Az elvek harca elválaszthatatlan azoktól, akik az elvek mellett vagy azok ellen küzdenek, s akiknek, mert küzdenek, a sebekre is el kell készülniök. Mennél hevesületebbek a küzdők, annál erősebb csapások esnek, de ezek a csapások nem fájdalmasak és nem

hoznak egyik félre sem gyalázatot. Ez a nézetünk a mezőtúri határozat és Aczél Gáspár-féle szabadkőműves vallomások ötletéből kitört liberális és anti-liberális új háborúra vonatkozólag is.

Ennek a villongásnak előzményeit jól ismerik az olvasók. Régi, a Zoványi-perben is elfoglalt álláspontból kifolyólag, a mezőtúri presbitérium azon határozatában, amely szerint lelkészének a szabadkőművesek közé való belépést megtiltotta; mi a protestantizmus nagy szabadságelveinek megsértését láttuk.

S. J. budapesti vallásánár e miatt igen éles és felettebb konfuzus támadást intézett ellenünk és a protestáns liberalizmus elveit libertinizmusnak minősítette. Ezekre a vádakra megfeleltünk. Most újabb fordulat állott be a dologban. Ugyanazon lapban, amelyben az S. J. kirohanása megtörtént, a megtámadott nagy elveknek a budapesti egyház egyik, másik vallásánára, V. J. kelt védelmére.

V. J.-nek (Veress Jenő) nyugodt, tárgyilagos (egy kicsit eklektikus, egy kicsit vállveregető) fejtegetésével a dolog lényegét és különösen a kijelölt irányt illetőleg teljesen egyet értünk és őt, mint bajtársunkat szeretettel üdvözljük.

Azt a körülményt azonban nem hallgathatjuk el, hogy ő még a mi álláspontunkat is túlcitálja és a protestáns liberalizmust illetőleg már a dogma nélküli keresztyénség felé látszik hajlani és a szabadságról is másféle nézetei vannak.

„Hol van ezzel a protestáns liberalizmussal szemben — így kérde számon — a debreceniek társadalmi liberalizmusa, mely az egyházi és theológiai orthodoxiával különös módon kapcsolódik? Es hol van a budapesti és dunántúli cikkek egyházas buzgó-sága, melyben sem az egyházi és theológiai, sem a társadalmi liberalizmusnak nem marad elvileg tisztázott helye?”

Hogy nem marad, az mielőttünk is kétségtelen s épen ez az oka, hogy mi ezt az S. J.-féle irányt sem fogadhatjuk el. A mi ügynevezett társadalmi liberalizmusunk azonban az egyházi liberalizmussal nem áll ellentétben, ellenkezőleg azzal egy forrásból fakad.

Mert nincs kétféle liberalizmus, egy egyházi és társadalmi, hanem van csak protestáns liberalizmus, melynek a politikai vagy társadalmi liberalizmus is csak átvitt és alkalmazott formája.

Elég, ha e tekintetben a genfi reformációnak a nagy francia forradalommal megvalósított, a bibliának a szabadság, egyenlőség, testvériség eszméivel való összefüggésére és a mi szabadságharcainkra mutatunk. Mind a két esetben a protestáns szabadsági elvek képezik a politikai, alkotmányvédelmi, jogkiterjesztési és fejlődési mozzanatok kiinduló pontjait.

Es a confessiók? — kérde V. J. — A confessiók ugyanazon szerepet játszóak, mint az alkotmányos törvények. Azok garanciái az elért eredményeknek és a kivívott szabadság biztosítékai. Törvények és hitvallások nélkül egyházi és társadalmi anarkhiába süllyedünk s ezt a szabadság barátainak, a haladás, a tökéletesedés harcosainak kerülniök kell.

Nem azt teszi ez, hogy e törvények és confessiók megváltozhatatlanok, csak azt, hogy a továbbhaladás érdekében és az illető egyház vagy az állam többségé-

nek is alkotmányos úton kell azokat megváltoztatni. Erre szolgál a szabadvizsgálódás elve, amelyet mi V. J.-vel ellentétben a protestantizmus lényeges ismeretelő jegyének tartunk.

Azonban nem egyedüli ismertető jegyének és úgy gondolkozunk, hogy a protestantizmusnak vannak még épen a szabadvizsgálódás segítségével megnyert több más konkrét, pozitív alapelvei is, amiket a protestáns egyháznak, ha létezéséről le nem akar mondani, meg kell védelmeznie. A francia köztársaság az 1789-iki alapokon áll, ez az oka, hogy az állam és egyház szétválasztásának útjára lépni kényszerült. „Dans cette France de la Revolution — írja X. Guyot, — le prêtre, l'home de Rome, l'home du Syllabus, l'home „qui ne doit pouvoir se reconcilier et transiger avec le progrès, le liberalisme et la civilisation moderne“ est payé par l'Etat et comblé de dignités et privileges“. Ezért létesült a separatio. Amit az alkotmányos állam a maga jól felfogott érdekében megtehet és szükségesnek tart, azt meg lehet tenni, ha az önfentartás érdeke követeli minden testületnek, tehát a protestáns egyháznak is. A haladás, a tökéletesedés, a protestantizmus útjában azonban rendesen nem a szabadság fiait, hanem a szabadság kerékkötőit állanak. A reactionárius irány felé tehát mindig erősebben kell védekezni. Ez a körülmény magyarázza a mezőtúri határozat és az Aczél Gáspár személye körül kifejlődő harcot.

Ami különben ezt a hirhadt mezőtúri esetet és a Kontra—S. J.-féle botrányt (ők tették botrányvá!) illeti (V. J. ezeket meglehetősen kivonja vizsgálatai köréből), ide iktatjuk egyik, etárgyban megkérdezett jelesünknek következő nyilatkozatát. „Nincs semmi indok arra, hogy a protestáns hívőknek és lelkeseknek a szabadkőművesek közé való belépésük megtiltassék és így eszelekvési szabadságuk korlátoztassék. A szabadkőművesek nem egyház s egyesületeikben a náluk uralkodó türelemnél fogva a vallásos embereket és a buzgó keresztyéneket is szívesen látják és nem háborgatják. Az emberszeretet és a haladás elvét vallják, a népjogok kiterjesztésének barátai. Mindenképen velünk egy irányban haladnak tehát. Miért gyűlölnénk hát őket, mi még ellenfeleinket is szeretni tartozunk. Az Aczél Gáspár könyvét se írjuk a terhőkre. Ez az A. G. dolga és az A. G. tévedése, azonban ismételt hangsúlyozzuk, hogy a feljelentő bűne. De ettől eltekintve, Aczél Gáspár, szerintünk, csak úgy volna kriminalitásba vonható, ha nyilvános tanteremben, előadása közben, tanítványai előtt fejtegette volna azokat a hivatolt összehasonlító mythologiai közhelyeket. Ellenben az a körülmény, hogy valaki zárt baráti körben, nem hivatalos minőségben s nem is a nagy nyilvánosság előtt miféle nézeteket árul, az csakugyan nem tartozik a hivatalos egyházra, melynek nem a feladata az eretnekek felhajtása, nem elve a kényszerítés a „compelle intrare“, hanem a szeretetteljes és atyafiságos elbánás, amint Kálvin János mondaná“. Ránk reformátusokra az tartozik, hogy a szabadságban, mellyel megszabadítottunk, álljunk meg. Ki az igaz, ki nem? azt csak S. J. kérdi. Mi azzal tartjuk, hogy Isten, aki megítél. A hitnek és protestáns szabadságnak kérdésében is.

Dr. Ferenczy Gyula.

Elekes Ferenc.

Bene vixit, qui bene latuit.

Úgy elnézem a boldogultnak gimn. dísztermünk falán függő arcképét s az eszmetársulás révén önkénytelenül eszembe jutnak kedves auctorjának szavai: Non ceram illam, neque figuram, tantum vim in sese habere, sed memoria rerum eam flammam in pectore crescere, nem a viasz, nem az alak van akkora hatással a szemlélőre, hanem dolgainak emlékezeteitől gyúlad fel a tűz keblünkben. Igen! Az emlékezet tüze tűz rá lelkünkre az élettelen vászorról, melynek halovány alakja egyszerre mintha maga is megelevenednék, amint sokáig nézzük: élet gyúl a szemekben, erények fénye csillog belőlük, a merev vonások fölengednek, a néma ajkak beszédesekké válnak, beszélnek hozzánk „messzelátó nagy“ időkről, férfiakról, apostolokról, ezeknek szent akaratáról, nemes küzdelmeiről; mi meg figyelmesen hallgatva kezdjük érteni és megbecsülni a jelent.

Lehet, a rokonszenv, a szeretet élezi meg látásomat, költi munkára képzeletem és az a cicerói „artium commune vinculum“ ott is láttat, olvastat velem, hol más nem lát; látójává tesz (nem bánom, mit gondol rólam a „Nyugatoson“ felvilágosult modernkedő) klasszikus erényeknek, antik hatásoknak, melyek én előtttem, az én szememben némiképp az ő kedves auctoraiból visszaverődő, rája leszállt fénynek sugárzatai. Ott rémlik vonásain, mintegy kikelve a foliánsokból: az Integritas, Constantia, Modestia, Decus, Pudor, Abstinentia... mindahány tulajdonságért az ókor nagyjait példaképként szoktuk növendékeink elé állítani és fölöttébb becsülni a humanus tudományokat.

Hiszen nem mondok, nem mondhatom, hogy ezek a nemes lélek-jegyek mind kifejtve tisztán, vagy ép sorakoztatva készen állanak a klasszikus ókor kincses házában és a mai kor gyermekeinek csak ki kell nyitni a bűvös lakatot, az ajtó felpattan s a bent féltett gonddal őrzött, drága értékek úgy tapadnak jelleméhez, mint Herodotusnál a Kroisos kincstárába lépő görög hősnek kötőéséhez az aranypor. Ó, korántsem! hisz ha ily csoda könnyedséggel, ily aranykorbéli dologtalansággal juthatnánk hozzájuk, akkor az ó klasszikusok keletét nagyon fenn jegyeznék a szellemi értékek bőrzéjén. Ellenkezőleg! bányászni kell azokat mélyről, rejtett erekből fejteni fáradságos munkával, türelemmel: velünk született hajlandósággal felfogni, megérteni. Multa tulit, fecitque puer sudavit et alsit.

Még az sem elég! Kell hozzá a külső környezet egyezősége, a korszellem rokonsága. És a boldogultnál e körülmények szerencsésen találkoztak s egyöntetűen alakították ki gondolkozása módját, izlését. Jó része benne volt a debreceni iskolának, mely hagyományain növelte fel; nem kisebb-tanárainak, kik műveltségükkel, példájukkal (egy Imre Sándor, Ladányi Gedeon) serkentőleg hatottak pályaválasztására; de talán még élénkebben munkálták élet felfogását azok a benyomások, miket a mezőtúri iskola második megteremtőjének, bárándi Kiss Sándornak társalgása, barátsága gyakorolt reá.

Kiss Sándorban ő és vele együtt sokan, kik ismertük, többet látott a közönséges tudósnál, könyvismerő, „litteratus” embernél, többet a hivatalától szabadult, munkaunott szellemes csevegőnél. Jóval több is volt mindnyájuk szemében, de kivált az Elekesében: könyvön érett, élettapasztalattal teljesebb nagyszű ember: olyan helyi szabású kis Deák, vagy ha tetszik, a maga választotta „otium”-ában társalogva oktató, beszélgetve tanító Sokrates, aki „keblének mennyei manáját” bámulatos közvetlenséggel hullatá hallgatóinak ajkára procul a negotiis. Ennek a lábainál ült Elekes áhítattal, ennek szavait leste, jegyezte élete vezérkönyvébe. Ettől tanulgatta gyakorlatilag az életbölcsesség mesterségét: ez a férfiú kötötte le egyéniségének varázsával az antik bölcsesség tiszta forrásához: ennek élőlőszóval adott tanításait tette ő teljesebbé, szívserette Homerosa- és Horatiusa-ból merített tanulságokkal. De még többre nyert tőle ösztönt: világnézetet, alkotni a nagyok nyomán, ezektől ihletve élni „aequa mente, naturae convenienter”, a tanító-mesterek példája szerint, tanításaik szellemében. Szóval Elekes előtti az a letűnt hajdanok, a ragyogó tetteknek, érzelmes lelkeknek megható példáknak nem pusztán néma tárháza, még kevésbé hivalgó, arisztokratikusan fényűző ismereteknek ékes gyűjteménye, legkevésbé pedig csupán eleffentartását biztosító munka-kör. Oh, nem! Az ő szemében, melyet öreg barátja B. Kiss Sándor nyitott meg a látásra, a klasszikus világ, követésre érdemes jó tanácsok, nemes gondolatok és érzelmek dús erőforrása, utánzásra méltó ideális alakok arcképcsarnoka.

Igy tekintvén reájok, természetes volt a vágya, törekvése, hogy hasznos, munkás életre keltse, eleven ható erőkké varázsolja őket a maga körében, magának: azokká rajta csüngő tanítványainak és általuk a különféle polgári foglalkozások kenyéradó széles mezején.

Eszményeinek, hennök élt Elekes: velük igyekezett derűs harmóniát, igazságot vinni be minden ő dolgaiba, megvalósítván valamelyek adott szerencsével a *belső békét, nyugodalmat* maga körül. Úgy élt, amint gondolkozott: úgy gondolkozott, amint élt. Ideálistusa a cselekedetek szép ruhájába öltöztött, őszinte igaz volt: ezért hatott, vonzott.

És ez a magától, másoktól bölcsen kiküzdött erkölcsi jutalom, ez a családi otthonában, hivatali foglalatosságában mellételepült, mindenütt vele járó szellem, ismerjük el, nem volt egyéb, mint a classicismus földjéről ide átlántált hasznos növény: komoly hittel, buzgósággal valóra váltott humanismus, melyet Homeros, Horatius újra meg újra olvasgatásával ápolgatni még félrevonultsága napjaiban sem restült meg.

Azért nem idegenkedett ő az újkori irodalomtól sem. Bámulta Shakespeart, szívén hordta Aranyt, szerette Jókait, Mikszáthot: sőt a legújabbakat is tudta élvezni könnyebb olvasmánykép: ám főszerelemé amazoké volt, legfőbb Aranyé: ezeket csak hébe-hóba látta vendégeül — változatosságból. Nagyon illettek rá Aranynak Szilágyihoz írott sorai: „Homerost tanulom, az Iliast eszem. Csak, csak clas. litteratura. Minél több új francia, angol, német s ezekből compilált magyar beszélyt, regényt, színművet olva-

sok, annál több Homerost és Shakespeart hozzá. Az örvény ragad”. Ha tehát Elekes maradi volt, Arany értelmében volt az.

Lehet gondolni most már, hogy aki így bele tudta magát élni a maga eszményi világába, úgy eggyé tudott lenni annak ideáljaival, aki világnézet, életfelfogás magaslátára tudta emelni és szinte dogmai tekintéllyé tenni a maga hitét s meggyőződését, az olyan tanár mily közvetlenül, mily ellenálhatatlan vonzással hathatott a felefordulók, a reábizottak lelki pallérozására.

A legjobb tanító mester volt ő, mert példával, lelkéből tanított. Ebben láttuk mi körülötte, vele élők Elekes F. tanári egyéniségének kiválóságát: amit annál inkább illő kiemelni, mert az övéhez hasonló classicus veretű személyiség ma már nem igen jár közöttünk. Másképp születnek az emberek, más hatások közt, más eszményeken nőnek fel. A mezőtúri iskolánál is bezárja ő azon érdemes elődök sorát, kik épen a klasszikusok elmélyedő szeretetével emeltek feljebb, feljebb a rajtuk csüngőket és tették legalább ez irányban messze földön, sokáig jóhírűvé a túri iskolát.

De nemcsak a gymnasium alapító, újra szervező jelesek iskolájába tartozik Elekes epigonként: csapatnyitója ő egyszersmind a rákövetkező korszaknak és átvezető, összekötő kapocs a mai időkhöz. Kiss Sándorhoz, Bede Lajoshoz fűzi klasszikus műveltsége, puritán kalvinista jelleme, hozzánk megint a közbeeső második időszakon át — lelkeszi készült-ségét kiegészítő diplomás tanári minősítése. Tagja annak az ötös testületnek, mely a mezőtúri gymnasium ügyét a lét és nem lét kérdésének válságos vizein a mai virágzó állapotba juttatá.

Háláttlan volna a mai nemzedék s nem érdemelne jobb létet, ha ennek a közös munkában, közös küzdelemben és közös nyomorúságban összeforrott öt férfinak (Bodolai, Fűredi, Elekes, Faragó, Ambrus) a nevét örvendő szívvel nem emlegetné, valahányszor az iskola küzdelmes múltja, válságos helyzete, majd ennek nyomán jobb sorsra virradása szóba kerül.

Ők harcolták ki együttesen a jobb jövőt: együtt futották meg pályájukat: együtt tartották meg hitüket. És a harcolók, a futók, a hívők közt ott volt Elekes F. tisztes alakja, ha nem is legelől a vezérek közt, de a meggyőződés-, lélekszerinti való komoly munkások sorában s mi rá jutott, végezte emberül.

A harcolt, a viadalt bizonyára nem kereste, valamint a babért sem hivalgóan, annál kevésbé a perpatvart, visszavonást: hiszen az ő élete tábláján ott ragyogott a class. jelszó: *semper mea Consilia pacis et togae socia*, szándékaim mindig a tógás béke körül forogtak. De a köz javát célzó, a haladást jelentő küzdelemtől soha sem riadt vissza, Ment előre a többivel s a kijelölt őrhelyet megállta derekasan.

Hű és igaza volt ő kicsiny és nagy dologban, melyek reábizáltak. Mintája a kötelelességtudó, tanulmányaiába mélyedő, pontos, lelkiösméretes tanárnak, aki nevelni az *élő példa erejével, szeretettel tudott s szívet adván, szíveket nyert általa. Jóindulatú, szorgálatra mindig kész, nyájas kartárs, aki gyakori fellátogatásaival még félrevonulása idején sem engedte megszakadni az összetartozóság érzetét. A haladás, művelődés, közjótékonyosság ügyének megértő lélek-*

kel hű támogatója. A szegény tanulóknak magagyűjtötte kis vagyonából készsleges istápolója, miről szépertekü tápintézeti alapítványa mindenha tanúskodik. Az élet visszas esetein, társadalmi fonákságokon, ifjak nyegleségein humoros derüvel magát túltevő böles. Otthonában gyöngéd gondoskodással előljáró boldog családfő. Bent, kifelé komoly, őszinte jelleméért, egyszerű szokásaiért, békeszerető hajlandóságaiért mindenkitől nagyrabecsült férfiú.

Elete minden ponton a csendes nyugalom, a meglegedés, a higgadt ésszel kiszámított kölesönhatások helyes egyensúlyát, az Arany János „józan, okos mértékét”, a *katedrai tanításnak és a magán-, nyilvános életnek legteljesebb összhangzását* mutatja. Ezért volt ő okos és jó ember stoikus mértékkel mai értelemben. Vir sibi conveniens.

Nevét őrzi a hű emlékezet!
(Mezőtúr.)

Fejér Lajos,
gimn. tanár.

Külföldi egyházi élet.

Az amerikai egyházi élet fény- és árnyoldalai.

Campbell Reginald János, a londoni City Temple hírneves lelkésze ez év elején körutat tett Amerikában. Ott szerzett tapasztalatait a következőkben hozza nyilvánosságra:

„Mint angolországi embert, engem első sorban a római kath. egyház befolyásának emelkedése lepett meg. Az utóbbi 10 év alatt a róm. kath. egyház az Egyesült-Államokban 60%-kal gyarapodott. Meglepett az is, hogy az amerikai hírlapok a római egyház ügyeinek hosszú hasábokat szenteltek s a protestánsok híreiről csak röviden emlékeznek meg. A számbeli gyarapodást protestáns lelkészek onnan magyarázzák, hogy a bevándorlók nagy tömegét Dél-Európa róm. kath. országai szolgáltatják; de egy róm. kath. érsekkel folytatott tárgyalásom alkalmával ellenkező felvilágosítást kaptam. Szerinte a római kath. egyház gyarapodásának egyik forrása az áttérések magas számában keresendő. Lehetséges-e, hogy a világ legnagyobb köztársaságának hite a római katholicizmus fog lenni?”

Ami a protestánsok vallásos életét illeti, ország-szerte buzgó, figyelmes, Krisztus országáért lelkesedő hívőket találtam. Mindemellett két fogyatkozása van az amerikai protestantizmusnak; az egyik az, hogy a lelkész munkájában nem támogatja a férfiak nagy tömege s a második az, hogy az egyház a társadalmi kérdések megoldására kevés figyelmet fordít.

Campbell sok tekintetben helyes benyomásokat nyert az amerikai egyházi s vallási állapotokról. A románizmus térfoglalása ijesztő, ami a protestantizmus széttagoaltságának s ezzel karöltve járó szerveztlenségének rovására írható. Amerikában november utolsó csütörtökje hálaadási ünnep (thanksgiving day); e szokást a holland reformátusok hozták magukkal, amikor minden helyen hálaadó istentiszteletet tartanak az év áldásaiért. Washingtonban, az Egyesült-Államok fővárosában a római egyház monopolizálta azt a jogot, hogy „hivatalos hálaadási istentisztelet”-et tart már harmadik éve s a misére az Egyesült-Államok kormánya

és főhivatalnokai testületileg vannak meghíva. Taft elnök unitárius ember létére a Szt. Patrik római székesegyházban szokott hálát adni Istenének az esztendő áldásaiért, noha az ő felekezete is tart istentiszteletet.

Ilyen dolgok történnek az Egyesült-Államokban, ahol pedig a „szabad egyház a szabad államban” jelszó járja. Nem a római egyház hitvilágával és theológiájával való rokonszeny vonja a szövetséges állam, az egyes önálló államok, megyék, városok és falvak tisztviselőit Róma befolyása alá, hanem a választási korrupt gépezet. Ahol minden hivatalnok a nép direkt, vagy indirekt választása után jut kenyeréhez, könnyen megérthető, milyen nagyon vádásszák a jelöltek a pápas püspökök és papok kegyét, akik pásztorlevelökben, illetve a templomi szószéken és gyóntató székben kiadják az utasítást, hogy ki mellett kell szavazni? Ilyen dolgok a protestánsoknál nem történhetnek meg részint a pártokra szakadozás és egymással való rivalitás miatt, részint, mert a protestáns lelkészeknek nem volna bátorságuk, hogy politikai pártkérdéseket a templomi szószékre vigyenek. De Róma erre nyíltan vállalkozik, mert tudja és érzi, hogy a demokratikus Amerikát választási rendszere révén hatalmának emelésére használhatja ki, anélkül, hogy magát a legkisebb mértékben is megerőltetné e téren, hiszen a protestáns jelöltek esengenek kegye után, akik megválasztatásuk után hivatalos misére indulnak, akár csak ez Magyarországon szokás, ahol a többség mégis a pápa alattvalója. Ezeket a hibákat ismerte fel Campbell; de dacára ennek, a protestantizmus nem akar lethargikus álmából ébredni.

Ami Campbellnek az amerikai protestantizmusra tett megjegyzését illeti, abban is igaza van, hogy a férfiak keveset gondolnak az egyházzal. Nézetök szerint a templom az asszonyoknak és gyermekeknek való s a gyülekezet nagy többsége tényleg a gyöngéd nemből s a kiskorúakból kerül ki. A férfiak nagy tömege estenként klubokba jár s gyakorlatilag a szabadkőműves páholyhoz való tartozás sok esetben helyettesíti az egyházzal való tartozandóságot. Csak legújabbban sikerült a „Men's Missionary Movement” szervezése által a férfi világ érdeklődését nagyobb mértékben felkölteni s őket az egyházzal fűzni. Én a lelkészekben lelem a főhibát, amiért a férfiak nagy zömét az egyházi élet hidegen hagyja. A Krisztus evangéliumának prédikálását sokan elhanyagolják, úgynevezett egyházi beszédek legtöbb esetben szépirodalmi, történeti s bölcsesleti értekezések. Ha ilyenek után érdeklődnek a férfiak, ezeket avatottabb tollakból nyerhetik. Az istentisztelet legfontosabb ténykedését a művészi éneklő kórusok s kifogástalanul játszó zenekarok szereplésében keresik, pedig a templomokat a színházak és operaházak e téren is háttérbe sorítják. Hiába állanak a lelkészek előtt olyan óriási sikert elért s evangéliumi erőteljű duzzadó prédikátorok, mint Talmage, Robinson, Moody és Brooks voltak, az általok járt útról az utódok letántorodnak. A férfi közönség pedig észreveszi a hibát s nem tudván feltalálni a templomokban azt, amire szüksége van, búcsút mond az egyháznak.

Campbell túlszigorúan ítéli meg az amerikai protestantizmust, mikor azzal vádolja, hogy a tár-

sadalmi kérdések megoldásával nem sokat törődik. Mert törődik s e téren szívesen állítom mintaképül a magyarországi egyház elé. Vannak ugyan „arisztokratikus” episzkopális és presbyteriánusok egyházak, amikre ráillik a Campbell megjegyzése, ahol divat a templombajárás, divat a prédikálás, de az amerikai protestáns lelkészek nagy zöme praktikus hajlamú és képességű férfiú. Úgyesen tudják vasárnap-i iskolába összegyűjteni a gyermekeket; a korezmák, erkölestelen színházak, a vasárnap megszenteltelenítése ellen kíméletlenül és elszántan emelik fel szavokat; a szocializmushoz felismerik az evangéliumi vonásokat s el lehet mondani, hogy az amerikai társadalom szívverése az egyházban lüktet. A keresztyénség az a só, mely a társadalomnak ízt ad; az evangélium a világosság, ami az országra fényt áraszt. Hogy a lelkészek tevékenységét e téren nem mindig koronázza siker, azt abban keresem, hogy álláspontjuk gyakran merev, módszerük aggressív s felfogásuk túlzásba esapó. A Kálvin radikális szellemében akarnának eljárni s ezért vár rájuk néha-néha kudarc. Lehet, hogy Angliában e téren még intenzívebb és sikeresebb szociális tevékenység észlelhető, amint a Campbell összehasonlításából következtetni lehet s ezt örömmel írom a brit királyság előnyére; de ismétlem, szívesen állítom az amerikai protestántizmust mintaképül hazai egyházunk elé arra nézve, hogy miként kell az evangéliumi igazságokat a templom falain kívül gyakorlatilag érvényesíteni.

A keleti és anglikán egyház egyesítése. Az anglikán egyház „high-church” része, mely egyházuk jellegzetes vonását a püspöki rendszerben véli ki-domborodva, évek óta komolyan dolgozik a keleti egyházzal való egyesülésen. Mindkettő püspöki szervezetű s a pápai primácia ádáz gyűlölője: ennyi volna az unió alapja. Egy pozitív ok s egy negatív jelentőségű tényező. Hogy miként lehetséges Anglia művelt gyermekeit Oroszország és Kis-Ázsia tudatlan és babonás tömegével egyesíteni, arra az unió lelkes hívei nem gondoltak. Újabban az orosz synodus is komolyan veszi az unió kérdését és Sabler prokurátor elnöklete alatt tartott gyűlésen bizottságot küldött ki, hogy az egyesítés módozatait előkészítse. Kíváncsian várjuk, hogy a dogmatikus és intellektuális különbözet mellett milyen unió állhat elő s mennyi haszon származik belőle?

Eskü-minták. E címen a Debreceni Prot. Lap (204. lap) megemlíti, hogy az angol államegyház nőtagjai háborút indítottak a Prayer Book azon kitétele ellen, hogy a férfiaknak engedelmességet tartoznak s hozzá teszi, hogy a nők tiszteletében Magyarország a nyugatot megelőzi. A nőknek ez esetben indított mozgalmuk sem nem feltűnő arányú, sem nem jogosult s így eredménye nem igen lesz. Az anglikán (s utána az angolnyelvű többi protestáns) szertartásos könyv idézett esküformája ugyanis nem egyéb, mint Efézus 5:22-nek citálása, ahol Pál apostol által a Szentlélek így szól: „Ti asszonyok, a ti férjeiteknek engedelmességek legyetek, miként az Urnak”. A sztrájkoló hölgyeknek tehát első sorban a szentírás szövegét kellene megváltoztatniok, ami pedig alig sikerülhet nekik. Ami pedig az őket megillető tiszteletet illeti, ebből úgy Angliában, mint Amerikában bőven kijár nekik és férjök rovására

sehoh a világon annyi jogot és előnyt nem élveznek, mint itt, Amerikában. A dolog tehát úgy áll, hogy nem Pál apostol szavait kell eltörölni, hanem inkább azoknak engedelmességet, ami részökről istenesebb cselekedet volna.

A böjti időszak megülése. Újabban az amerikai presbyteriánusok, baptisták és methodisták is kezdik átvenni a többi felekezetektől a böjti időszak ünnepélyes magtartását, amikor Krisztus szenvedéséről s ezzel kapcsolatban az emberi megtérési készség szükségességéről elmélkednek. Több nagyobb városban a passio időszak minden napján van rövid déli istentisztelet az üzleti élet központjában, ami ének-ből, imádságból s 5 perces elmélkedésből áll. Mindez bizonyosság mellett, hogy az egyházi évkör tiszteletben tartása nélkül Isten ígéjének rendszeres hirdetése nem lehetséges.

Kimutatás a Keresztyén Ijúsági Egylet működéséről. Egy újabb kimutatás szerint e társulatnak 8348 egylete s 896.747 tagja van. Az eszme szolgálatában 3552 titkár dolgozik s az Egylet 1293 épülete 385 millió koronát képvisel. Legtöbb tag az Egyesült-Államokban van (félmillió); továbbá Nagy-Britanniában (150.000) s Németországban (130.000). Magyarország a népesség arányához képest nagyon hátul marad.

Nánássy Lajos.

Az érmelléki egyházmegye tavaszi közgyűlése.

Rendkívül nagy érdeklődés, az összes egyházi és világi hivatalos képviselők jelenlétében tartotta az érmelléki református egyházmegye 1912 április hó 24-én tavaszi közgyűlését, melyen iktatta be hivatalába új esperesül elválasztott nagytiszteletű Végh József érsemjéni lelkész urat, ki sokoldalú nagy tehetsége, ékes szólása, mindenkivel szemben kedves és nyájas viselkedése és nemes szívre valló gondolkodása által régóta az Érmellék legközkedveltebb embere és aranyszájú papja.

Meglátszott a szokatlanul ünnepi hangulat mindenkin. A hivatalos előkelő személyek soraiban ottan láttuk kedves vendégül Vasady Lajos Bihar vármegye kir. tanfelügyelőjét, Kovásznay Marcel székelyhídi járás főszolgabíráját, Olasz József székelyhídi vezető járásbíró stb., akiket Végh József iránt érzett mély tisztelet és barátság hozott el közénk, hogy velünk együtt örüljenek.

A gyűlést 9 órakor Szathmáry Sándor h. esperes áhítatos, buzgó imádsággal nyitotta meg, melyben áldást esdett az új lelki vezér, a beiktatandó esperes munkás életére. E szép imádság áhítatos hatása alatt állott még a jelen voltak díszes sokasága, mikor rövid, talpraesett, magvas beszédben tájékoztatta a jelenlevőket a mai nap fontos eseményei felől s aztán közölte a megválasztott esperes, Végh József lelkész úrral a megísztelő egyhangú, osztatlan bizalmat és felszólította, hogy hajlandó-e e bizalomnak eleget tenni és az esperesi állásra megválasztatást elfogadni.

Végh József erre késznek nyilatkozott. Ekkor Szathmáry helyettes esperes megkérdezte Végh Józseftől, ismeri-e azon esküt, melynek letételével állását elfoglalni kell és hajlandó-e ezen esküt letenni?

Majd Végh József igenlő nyilatkozata után Kovács András világi főjegyző felolvasása után az esküt letette s megtartotta e lapunk más helyen olvasható gyönyörű beiktalási beszédét, melyben látszott, hogy méltó férfit tisztelt meg az érmelléki egyházmegye egyhangú bizalma, aki lelke mélyétől át van hatva fenséges hivatala alapos tudásával és számolva minden eshetőséggel, újjáalkotni jött a megkorhadtt s elavult érmelléki közigazgatást. Végh esperes beiktató beszédjét szüntelenül kísérte a hallgatóság zajos helyeslése, tetszése, ki-kitörő lelkes éljenzése, mely szünni nem akaró ünnepeltetessé magasztosult, amikor Végh József beszédét befejezte.

Mint a szomjuhozó szarvas, mely égő szomját csillapította az üde kristályforrás vizéből és a kies mezőn megnyugszik, úgy a bizonytalan kormányzások után egy szebb jövő kies mezején nyugodott meg az érmelléki egyházmegye közönsége, tudván azt, hogy olyan kézbe helyezte egyházmegyéje sorsát, aki akarja és tudja is jól kormányozni és felvirágoztatni elsvárult közéletünket.

Végh József esperes elfoglalván az elnöki széket, egymás után üdvözölték: az egyházmegye főgondnoka, Konrád László, mint elnök társát, majd Varga Béla érköböküti lelkész a tanügyi bizottság nevében, Molnár Antal egyházmegyei tanító-képviselő a tanítói kar nevében stb., mindannyian szép, lelkes, nagy tetszést keltő beszéddel, melyekre magvasan, tartalmasan, általános helyeslést kelve válaszolva Végh József esperes, melyek után átalált a közgyűlés 59 pontos tálgyorozatának letárgyalására.

Igen szép, gondos és alapos munka volt a helyettes esperes, nagytiszteletű Szathmáry Sándor idősziaki jelentése, melyet lelkesen magáévá tett a közgyűlés és Magyar Miklós tanácsbíró úr indítványára Szathmáry Sándor h. esperesi működéséért, lelkes buzgóságáért, gondos és kiváló tevékenységéért a közgyűlés hálás köszönetet jegyzőkönyvileg szavazott.

Ezután Végh József lemondásával megüresedett, általa eddig közelismeréssel betöltött állásokat töltötte be a közgyűlés s egyházkerületi képviselőül Szathmáry Sándor érmihályfalvai lelkész, nyugdíj-bizottsági tagnak Bánvai László lelkész, körli számvevőnek Takács Zsigmond gálóspetrii lelkész, egyházmegyei tanácsbírókat választotta meg.

Az egyházak számadásainak megvizsgálásáról Babó János számvevőszéki elnök terjesztett be kimerítő, alapos és gondos jelentést. Rend és pontosság van mindenütt, csak az asszonyvásárai lelkész nélküli egyházban van egy kis rendetlenség, nevezetesen az egyház tőkepénzét új iskolája felépítésére, 10 évi visszafizetés kötelezettsége mellett kölcsönvette az asszonyvásárai egyház, azonban — bár jelentékeny pénzlári maradványt mutat ki. — mégis 3 részlettel már adós maradt, melynek megfizetésére kamatokkal együtt utasított. A szentimrei egyház pedig, mivel csak a gondnoki naplót küldte be a számadás helyett, 30 nap alatt a számadások szabályszerű elkészítésére köteleztetett.

Gyönyörű szép jelentést terjesztett be Szentkirályi Károly lelkész, a tanügyi bizottság elnöke, melyben statisztikailag összegezi tanügyünk állapotát, mely nagyon szép eredményt mutat fel, úgy, hogy ma a kir. tanfelügyelőség is kitüntetéssel elismeri tanügyünk magas színvonalon állását. Kitünő tanító

van 18, jeles 24, jó 17, elegendő 9, elégtelen 1. Ez is csak azt igazolja, hogy egyházi hatóságaink minden lehető el kell követnie, hogy e derék, kiváló munkásai a kulturának méltó javadalmazásban részesüljenek és nem szabad megnyugodnia addig, míg teljesen egyenlő elbánásban és javadalmazásban nem lesznek az állami tanítókkal együtt, mert a jelenlegi fizetés csak éhbér, csak alamizsna, mely megszégyeníti a hű munkást a méltánytalan elbánásával. — Szentkirályi Károly kóji lelkész, tanügyi bizottsági elnök tartalmas, gondos szeretettel és kiváló szakértelemmel összeállított jelentését örvendetesen vette tudomásul a közgyűlés, ellenben 6 év óta hűségben, nagy buzgósággal, igaz szeretettel és kiváló szak-képzettséggel betöltött állásáról való lemondását semmi szín alatt nem volt hajlandó elfogadni és a szíves marasztás dacára is lemondását elfogadni kérő Szentkirályi Károlyt lelkes és kitüntető szeretettel ünnepelte s éljenzette az Érmelléken szokatlanul hűséges és kiváló munkálkodásáért; a lelkes és bizalomteljes szeretet ilyen illusztris megnyilatkozásának látára és hatása alatt Szentkirályi lemondását visszavonta, ami általános örömet keltett mindenkinél. — Meg is kell nekünk becsülnünk az ilyen ügybuzgó, lelkes, fáradhatatlan és kiváló képzettségű szakerőt, mint Szentkirályi Károly, mert az Érmelléken a tanügy korszínvonalára emelése az ő alapos, kitartó és szakszerű munkájának az eredménye.

Igen szép, dicséretre méltó dolgot cselekedett a jó anyagi viszonyok között álló álmosdi egyház, mikor kiváló és szorgalmas régi tanítójának, Somogyi Gábornak 200 korona személyi pótlékol megadó határozatát jóváhagyni kérte, mit az egyházmegye örömmel teljesített is. Ime a magasztos és felemelő példa, mely igazolja, hogy a hű munkást akarja is, tudja is egyházunk jutalmazni. Egyszersmind tanuljanak e példából a többi jó anyagi viszonyok között álló egyházak is, mert ha jó tanerőt, hű munkást akarnak, akkor gondoskodnia is kell annak a mai nehéz megélhetési viszonyok között lehetőleg illendő és méltányos javadalmazásáról is.

Egyházmegyénk a szentjobbi lelkészi állásra a hívek egyhangú lelkesedésével megválasztott Csokony Józsefet, a kitünő képzettségű volt debreceni főiskolai segédtanárt megerősítette. Megerősített és bekebelezett ezen kívül 4 férfi és 3 nőtanítót is.

Tudomásul vette, hogy Ujlétán a szabályszerűen vezetett papválasztást etetés, itatás, vesztegetés miatt megfélebbzték és a vizsgálat megindított. Szomorú dolog, mely ellen, úgy látszik, nem elég a mostani törvények szigora!

Nagylétán a papválasztás sokáig való elhúzódása felkeltette főliszteletű Püspök úr figyelmét és felhívta az esperesi hivatalt, hogy jelentse, miért nem tartható meg a papválasztás? Szathmáry h. esperes előterjeszté, hogy választói névjegyzék nincs, ezt előállítani hamarosan a sok rendetlenségek miatt nem lehetett, hanem most már rövidesen rendbe jön minden és a hiányok pótoltatván, a választás meg-ejthető lesz. Tudomásul vétetett.

Még sok kisebb-nagyobb jelentőségű ügyek letárgyalása után a közgyűlést az új esperes lelkes éljenzések közben, 1/21 órakor berekesztette.

* * *

Nem volna élethű tudósításom, ha meg nem emlékeznék arról a soha el nem feledhető, kedves emlékü társas-ebédről, melyre a zöldasztali tárgyalások berekesztése után a fürdővendéglőbe sereglött össze az Érmellék színe-java, ünnepelni a kiváló új esperest, Végh József érsemjéni lelkészt. A hivataladta korlátok lehulltak a fehér asztal mellett és mindenki szíve meleg szeretetével vette körül Végh Józsefet, ki kellemes, nyájas, lebilincselő, vidám kedélyével beigazolta, hogy a fehér asztal mellett is megállja helyét. A banketten részt vett Székelyhid község és a környék előkelősége, mert mindenkinek közös öröme volt az, hogy méltó személyre esett az egyházmegye választása. Vidám, kedélyes, nagyszámú társaságban persze nem tudták sokan elfojtani az örömnök szavát, hanem egymás után szebbnél-szebb tósztokkal üdvözölték s éltették az ünnepelt Végh új esperest. Az első felköszöntőt Fráter Zoltán álmosdi földbirtokos mondta Végh József esperesre, Konrád László és Kovásznay Marcell szintén az esperesért üritették poharukat, majd Végh József köszönte meg a szíves üdvözléseket és az Érmellék lalkészi, tanítói karára emelte poharát. Ürögi Sándor lelkes szavakban a tanítóság nevében, Karácsony András a segédlelkészi kar nevében mondott remek pohárköszöntőt Végh Józsefre. Általános tetszést keltett Laczak Dezső éradonyi lelkésznek rögtönzött verses pohárköszöntője is, melyben az új esperes nehéz, de szép munkáját vázolta és Végh József esperest éltette. A mindvégig érdekes rögtönzésből egy pár verset sikerült leírni, melyet ide is feljegyzünk:

...Mint megvéhnedt öreg ember,
Fáradt, bágyadt, erőtelen;
Vánszorog, mert menni is kell,
De elcsüggedt, ha jó ellen:
Olyan a mi egyházmegyénk,
Kevés élet, tettvágy benne!
Hadd érezzük az Úr lelkét!
Csak már itt is tavasz lenne!

...Holt avar hát sok előtted!
De legyen a munkád eke,
Fordítsd fel és temesd őket,
Új élet kél majd felette!
Vesd be hittel, munkakedvvel
A puha, új barázdákat,
Ha magad nem bírnád, vidd el
Dolgozni a kollégákat.

...Harmat, eső és napsugár
Legyen hited jó magvető!
Hadd keljen új életre már
A szunnyadó pihent erő!
Elpuhultunk... de te kiválsz
Közülünk sok erényiddel...
Tüzelj! Buzdíts! S ha élénk állsz,
Mi követünk bízó hittel...

...Nem kérjük, hogy megváltozzék
Semmi rajtad, sem szivedben...
Krisztusáért lelked úgy ég,
Mózes bokra sem ég szebben...
Legyen szíved hozzánk régi,
— Rá bú árnyat sose vessen! —

S minket nyájas, kedves, égi
Érzelmekkel csak szeressen!

Üdvözölünk szeretettel,
Kivánjuk, hogy a jó Isten
Hitveseddel, kit szereted,
Tartson soká, áldjon itten!
Uraim! Szállok hozzátok!
Szívünk szebb jövőt reméljen!
S e jövőt várva mondjátok:
Végh esperes soká éljen!

Nagy hatást keltett Szathmáry Sándor lelkész gyönyörű, gondolatokban gazdag, poétikus szép beszéde, melyben Végh Józsefné nagytiszteletű asszonyt, az új esperesnéét éltette.

Igen érdekes, szellemes volt még Végh József esperes humoros dikciója, melyben a nyugdíjtörvény életbe léptéért epedő segédlelkészeket aposztrofálta nagy derűtséggel keltve. Szentkirályi Károly Marjay Péter volt esperesre, ki szíves üdvözlését küldte általa az egyházmegyének, emelte poharát. A közgyűlés lelkesen fogadta az indítványt, hogy Baltazár Dezső püspök urat és gróf Degenfeld József főgondnok urat sürgönyileg üdvözöljék. Végre Kovásznay Marcel indítványára, — a kálvinista lelkészek és tanítók zenét és éneket örömmel művelni szerető lelkére hivatkozva, — felesendült az ének, a dal a fiatal lelkészek ajkán s tartott, míg az előre haladott idő a kellemes és vidám társaságot távozásra nem készítette. De ekkor is egy szebb jövő reményével és egy rendkívül kellemesen telt nap édes emlékével oszlott szét a társaság.

Egy érmelléki pap.

IRODALOM.

„Krisztusért és Egyházáért“ címmel „keresztvény énekeket“ gyűjtött össze Kádár Géza, a zilahi református egyház agilis, irodalmi téren is jól ismert nevű lelképásztora. A gyűjtemény inkább magánhasználatra, családi istentiszteletek és vallásos estélyek céljaira szolgál s e tekintetben hézagpótló. Vannak a füzetben kezdő, hálaadó, dicsérő énekek, majd alkalmi(ünnepi) énekek: egy csoport címe „Keresztvény élet“, másiké „Isten ígéje“, „Az imádság“, „Az Úr szolgálata“, „Keresztvény reménység“: majd „Ifjúsági énekek“ vannak. Ez a tartalmi áttekintés a legjobb ajánlása a gazdag s változatos gyűjteménynek, mely énekekben oly szegény napjainkban valóságos kis oázis a lelkeinknek. Ára 50 fillér. Kapható a zilahi református lelkészi hivatalnál. Mai tárcánkban néhány mutatványt közlünk belőle.

Traktátusok. Nap, mint nap vesszük hírt, hogy különböző irányú mozgalmak, olcsó, alig pár filléres, szétosztásra szánt traktátusokat adnak ki és terjesztenek. Így láthatunk részint evangéliumi, részint missziói, vagy mértékletességi vonatkozású traktátusokat. Az a kár, hogy legnagyobb részők idegenből átültetett s idegen nevekkal, vonatkozásokkal stb. van telve. Kevesen tudják, hogy itt Debrecenben is jelenik meg egy ilyen, kizárólag

bibliai tárgyú s igazán magyaros ízű, a mi belmisszió-
 ónk szolgálatában álló *traktátus-sorozat*. — címe:
Bibliai képesarnok. Rendesen egy, vagy több bibliai
 képet s hozzá csatlakozó egyszerű, népies és az
 ifjúságnak is szánt magyarázó szöveget tartalmaz.
 Tömeges terjesztésre, iskolai vagy ünnepélyen való
 szétosztásra igen alkalmas. Eddigélé a következő
 példányok jelentek meg a sorozatból: Jób. Ábrahám
 áldozata. Az aranyborjú. Sámson meséje. A XXIV.
 zsoltár. A babilóni vizeknél. — Jézus születése.
 Jézus tanítványai. A kánai mennyegző. Jézus és a
 samáriai nő. Jairus leánya. Irgalmas samaritánus.
 Jézus és a gyermekek. Zákheus. — Most a konfir-
 máció közeledtével, melegen ajánljuk ezeket a mi
 kis traktátusainkat. Megrendelhetők a debreceni
 református egyház sajtóügyi bizottságánál. (Refor-
 mátus lelkészi hivatal, Debrecen, Kossuth-u. 75.)
 Ára 2 és 4 fillér darabonként.

„**Napfölkelte**” címmel új külmissziói lapocská
 jelenik meg most május hó 1-től kezdve a Mustár-
 mag című evangéliumi lap mellékletként. Célja az,
 hogy a külmisszióra felhívja a közfigyelmet: értesít-
 sen arról az emberfeletti, igazán jézusi szeretettől
 áthatott nagy munkáról, mely a pogányok között
 folyik s másfelől buzdítson arra, hogy imáinkkal és
 filléreneinkkel mi magyarok is áldozunk a külmisszió
 oltárain, melyen a nyugati keresztyén államok oly
 sokat áldoznak.

TANÜGY.

Kinevezések. Két kedves ismerősről, főiskolánk
 egykori tanáraitól olvasunk a hivatalos lapban
 kellemes híreket. Dr. Helle Károly-t, főiskolánk
 nagyképzettségű jogtanárát, utóbb kassai jogaka-
 démiai tanárt, a király a kolozsvári kir. tudomány-
 egyetemhez a kereskedelmi és váltójog tanszékére
 nyilvános rendes tanárrá nevezte ki. Bócsi Sándor-t,
 városunk szülöttjét s itteni református főgimnázium-
 munk volt segédtanára pedig beregvármegyei segéd-
 tanfelügyelővé neveztetett ki. — Szívesen gratu-
 lálunk.

— **Pályázó tanerők.** A fővárosnál üresedés-
 ben lévő igazgatói, tanári, tanítónői és óvónői
 állásokra az idén is nagy számban érkeztek be a
 pályázatok. Pályáznak polgári és középiskolai igaz-
 gatói állásokra 100-an, elemi iskolai igazgatói ál-
 lásokra 219-en polgári iskolai és középiskolai tanári,
 illetőleg tanítónői állásokra 1018-an, elemi iskolai
 tanítói állásokra 330-an, elemi iskolai tanítói állá-
 sokra 737-en és óvónői állásokra 12-an. Összesen
 2530 pályázat érkezett be. A választások előre-
 láthatólag ez év júniusában lesznek meg.

Gödöllőn kétemeletes új főgimnázium épül,
 (állami pénzen és kir. katolikus jelleggel) lesz
 mellette internátus is. Együtt a két épület közel 1
 millió koronába kerül. Az egészlet egy erdőben
 fogják létesíteni. Tehát e tekintetben igazán modern
 lesz.

Kormánybiztosi látogatás. Marusák Pál kormány-
 biztos e hó 22—24-én meglátogatta a debreceni
 református egyház felsőbb leányiskoláját s a tapasztal-

taltak felett a legteljesebb elismerését s meg-
 elégedését nyilvánította.

A VI-ik theol. tanszék ügye közelget a meg-
 valósulás felé. A kérdés már előkészítve, az igazgató-
 tanács előtt van s ez a mostani tavaszi egyház-
 kerületi gyűlés elébe fogja terjeszteni. Mint érte-
 sülünk, remélhető, hogy őszre be is töltik az új
 tanszéket, mely alapítójáról a Degenfeld nevet
 viseli.

Esdő szózat. Az érmelléki egyházmegyébe ke-
 belezett magyarkéci egyház esdő szózattal fordul a
 hívekhez, testvéri adományokat kérve iskolája fel-
 építéséhez. Ez a kis gyülekezet, az oláh tengerben
 magyar missziót is teljesít. Szeretettel hívjuk fel
 a figyelmet az ő esdő szózatjukra.

Államsegély. A vallás- és közoktatásügyi mi-
 niszter a dombrádi iskola építésére 10 ezer korona, a
 füzesgyarmati iskola építésére 20 ezer korona, a
 mártonfalvai iskola építésére 10,544 korona, végül a
 hajduszoboszlói iskola építésére 20 ezer korona
 államsegélyt engedélyezett.

Mezőtúron a református főgimnázium igazgató-
 tanácsa elnökévé az elhunyt Gergely Antal örökébe
 Kónya Gábor újvárosi lelkész választott, kit ezen
 új tiszttségében mi is szeretettel üdvözlünk.

Kormánybiztosok. A közoktatásügyi kormány
 a f. iskolai év végére a képesítő vizsgálatokhoz a
 debreceni fitanítóképzőhöz dr. Székely György Er-
 zsébet-iskolai tanárt, a debreceni nőtanítóképző-
 höz pedig Csánky Viktor tanfelügyelőt küldte ki
 kormánybiztosokul.

Tornaverseny. Kassán május 17-én tornaverseny
 lesz, melyen debreceni főgimnáziumunk növendékei is
 részt vesznek.

Magyar népoktatásügy. A legutóbb kiadott hi-
 vatalos statisztika adatai szerint Magyarországon
 3.125,000 tanköteles gyermek él, ezek közül 655 ezer
 gyermek nem iratkozott be semmiféle iskolába (!),
 mert még mindig nincs elég elemi iskola nálunk. Az
 összes iskolákba 2.642,000 gyermek járt, egy-egy
 iskolára tehát 149 tanuló esett. Hogy ezen adatok
 után mily sivár a mi helyzetünk s mily elmaradott
 kulturánk, az csak akkor tűnik ki igazán, ha össze-
 hasonlítást teszünk a mi kultur állapotunk és a
 külföld művelt államai között. Így amíg nálunk
 egy iskolára 149 tanuló jut, Finnországban csak 41,
 Olaszországban 62, Franciaországban 64, Bulgáriában
 112. — Ez utolsó adat különösen bántó reánk
 nézve, mert azt mutatja, hogy még Bulgáriában is
 több érzék van a kultúra és nevelés iránt, mint
 nálunk.

Református internátus. Budapesten a duna-
 melléki egyházkerület által szervezett internátus
 nyílik meg az ősszel. Ebben 88 diák számára lesz hely.
 Teljes ellátásért havonta 80 korona fizetendő, pap-
 növendékek azonban ennek felét fizetik. Az internátus
 felszerelése teljesen modern. Központi fűtéssel és
 villanyvilágítással van ellátva. A nagy épület föld-
 szintű részét a Ráday-könyvtár foglalja el, amely
 most áll rendezés alatt s a fővárosnak egyik értékes,
 nyilvános könyvtára lesz belőle. Eddig, rendezetlen
 állapotban csak nagyértékű könyvhalmoz volt, me-
 lyet használni nem igen lehetett.

KÜLÖNFÉLÉK.

Konventi levél.¹

Kedves Barátom! Megszoktad már, hogy közvetlenül én adjak neked rövid tudósítást. Megteszem a régi barátság kedvéért, bár most már magam sem tudom, hogy leszek veletek és Tiszántúllal. Mindenekelőtt tény, hogy a legnagyobb várakozással néztünk a mostani ülés elé és az is tény, hogy az, amit adott, túlhaladta minden várakozásunkat. Elsőben az új elnök, a gróf, ahogy ti mondjátok, mintha több grófnak nem is lenne. Hát hozzá hasonló nincsen még másik sem. Barátom, az új elnök előtt mi is meghajoltunk és neki mi is tisztességet tettünk. Konstatálom különben, hogy mindenkit elragadott s hogy még mint szónok is úgy debütírozott, hogy csak kétfelé néztünk. Ezért az egy emberért irigyelünk benneteket. Ezt nem lehet levenni a lábáról, legfeljebb csak meg lehet győzni. De miben? mikor mindent tud és mindenről jól van tájékozva. Bánffy-ról azt mondtuk, hogy nála praesidium est imperium. Degenfeldről megállapítjuk, hogy a kezében az elnöki hatalom nem uralom és mégis a konventre való befolyása nagyobb lesz, mint akárkié elődei közül. Csak ti közületek egy-két vitéz okvetetlenkedett ellene. A debreceni egyetem ügyénél, amelyre vonatkozólag némi pótlással a Baltazár Dezső javaslata fogadtatott el. Ez volt a legnagyobb és impozánsabb tárgy. De a legnagyobb izgatottságot és hatást mégis a Zoványi-ügy idézte elő. Az idők fordulását mutatja, hogy így igazodhatott ki. Azok, akik először is elvi tekintetből felmentésére szavaztak, most is ez irányban állottak, de másokat is pártjukra vont az elv. Ám ti lássátok. Sikerült volt a püspökötök felszólalása is — a lelkészi fizetések dolgában. Szerettük volna, ha Zichy is meghallotta volna és a magyar államférfiak is. De talán meghallották és meg is fogják szívelni. Vagy az állam is úgy tesz, mint a magyar református egyház, hogy legjobb fiait hagyja utóljára és azokat védi, akik folyton támadják? Vederemo. De nem okvetetlenkedem. Minden jól van, ahogy van. Még a zsoltárok megritmustalanítása is csodálatos azonban, hogy ebben éppen a ti püspökötök konzervatívuskodott.

Tudósító.

U. i. A többi sablonos dolgok is mind leperegtek, de talán erről a száz punktumu Béla is tájékoztathatna. Fenti.

Mezőtúr kegyelete. A napok és hónapok múltával legfeljebb a fájdalom élénk érzete tompul, — de az igazi kegyelet nem gyöngülhet. Ezt bizonyítja

¹ Szokás szerint adjuk ezt a levelet, a melynek minden pontjával azonban nem értünk egyet. Szerk.

a mezőtúriak példája, akik most igazán megható, egzsersmint tiszteletreméltó módon fejezik ki meg nem gyöngülő kegyeletüket Gergely Antal iránt. A Mezőtúr és Vidéke c. lapból ezeket olvassuk: Kettős emléket óhajt kegyeletünk. Egyet a hantok fölé, az alvók megszentelt birodalmában. Egyet a porladó testnek, hogy rátaláljon a késő nemzedék a helyre, hol az eszmékkel telített agyvelő, érzéssel túlhevült szív, az elpattant túlfeszített ideg egyesült a prral. Egy másodikat a szellemnek. — a dolgokban rejlő bájfelfogó, a köznapiakon felülemelkedő, ideálokért áhítatlan égő szellemnek. Egy másodikat az Istent kereső, embert vezető, gyermekiesen üde, férfiasan erős, nyílt szellemnek, mely szabad erejében a törekvés, megalkuvás nélkül haladás, erős akarat és érzékeny hajlékonyság, szilárdság és meleg engedékenységgel csodálatos, harmonikus vegyülete volt. Föntartani a nevet, a névben az élet egy emberin felfogható, követhető szellem-nagyságát a törekvő, apró bontakozó lelkek, szellemek előtt. Mezőtúr társadalma, mindazok, kik élteben körülvevették csodáló szeretettel, elismerő tisztelettel, ragaszkodással; föl kell állítsák az emlékköveket, hol minden fillérhez, minden szemecskéhez a könnyező kegyelet tapadjon. A törekvésben nem leszünk elszigetelve. E hazában számtalan szív fog megnyílni a Gergely név hallatára, számtalan kéz siet nagyra építeni az emlékoszlopot, számtalan szem olvassa a könnyein át ragyogó nevet: „Gergely Antal”. A kegyeletnek igen szép megnyilvánulása volna az is, ha sikerülne, hogy jóvátéve mintegy az eddigi békétlenkedő hangokat, — keresztül viszik a meghívás útján békés egyetértéssel való lelkészválasztást. Kíváncsian várjuk, hogy sikerülni fog-e?

A próbaszónoklat. Mig nálunk áhitozzák az ifjabb pályázni szerető lelkészek s különösen a káplánok lelkészválasztások alkalmával a próbaszónoklatok behozatalát, — addig evangélikus testvéreink, ahol ez az intézmény meg van, — mint célra nem vezetőt, el akarják törölni. Olvassuk a dunántúli ág. ev. esperesi értekezlet tudósítását, melynek épen ez volt a legelső tárgya. Az esperesek hangosan követelik a jövőre összeülő zsinattól a próbaszónoklat eltörlését, mert ez a lelkészi tekintély rovására megy, — úgymond. Másfelől óhajtják, hogy állapítson meg a zsinat oly lelkészválasztási szabályzatot, illetve módozatot arra, hogy a már állásban levő lelkészeknek a jobb állásokba juthatása lehetőség szerint előmozdítottassék. Kíváncsian várjuk, hogy sikerülnek-e ezek a nagy óhajtások? Hacsak autonómia megrosszabbítással — nem. Mindenesetre ajánljuk az evang. testvérek figyelmébe a mi lelkészválasztási törvényeinket, — negatív példaul.

Amerikai új esperes. Az amerikai nyugati református egyházmegye február 14-én Pittsburgban tartotta rendkívüli gyűlését. Ezt megelőzőleg 13-án este 8 órakor alkalmi istentisztelet keretében ik-

tatták be hivatalába az új esperest, Kalassay Sándor püsti lelkész. Az ünnepélyen, az egyházmegyei lelkészek s világi képviselőkön kívül, nagyszámú közönség volt jelen. Ott voltak a különböző vallásfelekezetek s társadalmi állások képviselői is.

Az aradi Kálvineum-ünnep idejét május 11-ről a rendezőség kénytelen volt elhalasztani. Aradon ugyanis veszedelmes himlőjárvány van, ami a vidékieket fenyegetné a megjelenésben. Úgy halljuk, hogy a járvány most már nem terjed, azért mindenesetre helyes volt ez az előrelátó intézkedés. Az újabb terminus még bizonytalan.

Budapesten az Erzsébet- és Terézvárosi templom építése szépen halad előre. Az építető-bizottság legutóbbi ülésében a templom belső felszerelése ügyében hozott határozatokat. Megállapította a bizottság, hogy a még hiányzó s mintegy 10 ezer korona felszerelési költséget az Erzsébet-Terézvárosi reformátusok közadakozásból fogják összegyűjteni. A szép elhatározás magában hordja dicséretét.

Gyászhir. Szabó Lajos domahidai lelkész társunk gyászlapon tudatja, hogy szerető hitvese, tiszteletes Szabó Lajosné Havas Ilona f. é. április 25-én, élete 48-dik, boldog házassága 28-ik évében Budapesten váratlanul elhunyt. Tetemeit hazaszállították s Domahidán április 28-án helyezték örök nyugalomra. Férjén kívül öt gyermeke, testvérei, sógorai és sógornői gyászolják. Áldott legyen a korán elköltözött hű nő emlékezte! A B. F. R. A.

Segélyosztás. A konvent az egyszersmindenkori nagyobb segélyeket a következő egyházközségek között osztotta ki: Gyüd 1200 K., Bia 1200 K., Rákosszentmihály 1000 K., Dunabogány 500 K., Ujszöny 1200 K., Balatonrác 1000 K., Alsószőlős 600 K., Kustánszeg 500 K., Damak 1200 K., Szőlőske 1000 K., Nagytárkány 600 K., Nagygejőcz 500 K., Rév 1200 K., Ajak 1000 K., Köröstárkány 600 K., Balazsér 600 K., Érbogyoszló 600 K., Géberjén 500 K., Kispeske 500 K., Nyirparasznya 500 K., Bila 1200 K., Székelyabód 1000 K., Buzásbesenyő 600 K., Magyarnádas 500 K.

A walesi egyház sorsa. Egy szűkszavú táviratból arról értesültünk, hogy Londonban az alsóház 331 szóval 253 ellen törvényt fogadott volna el, mely Wales államra kimondja az egyház és állam szétválasztását. A hírt meg nem erősítették. Biztosabb információt kérünk Angliában künn tanuló ifjú Timótheusainktól!

Meghívó. Vettük a szatmárnémeti Kálvineum-ünnepély meghívóját s közöljük abból a következőket: Az ünnepély május 5-én, vasárnap lesz. Délelőtt 10 órakor a szatmárnémeti templomban istentisztelet; imádkozik dr. Baltazár Dezső püspök, prédikál Haypál Benő budai lelkész; közben énekel a szatmári és németi egyesített dalárda. — Délután 4 órakor orgonahangverseny ugyancsak a szatmári templomban. Belépődíj 2 és 1 korona. Este hangverseny a színházban; melynek, valamint az orgonahangversenynek programja külön adatik

ki. — Az ünnepély díszelnökei dr. Baltazár Dezső és Csaba Adorján főispán. Elnökök: Biky Károly, Madarassy Dezső és dr. Vajay Károly. Védnökei az ottani összes notabilitások; az ünnep sikere érdekében 307 tagból álló rendező bizottság buzgólkodik. A szatmáriak aligha túl nem tesznek Kolozsváron. (Hát még majd a nagykarolyi egyházmegye, melynek tudvalevőleg a legvagyonosabb papjai vannak!?)

Vendég az új hazából. Mint értesülünk, Kuthy Zoltán amerikai református esperes, Szabó László ugyancsak amerikai református lelkész társával hazajön, — de csak látogatóba a szülőhazába.

Róm. kath. püspöki konferencia volt a múlt héten, melynek tárgyai közül érdekel bennünket a következő: A papok felszentelési idejére a 28 évi terminust a pápa elejtette, tehát marad a régi helyzet. Az ünnepek száma is megmarad teljesen Magyarországon.

A budapesti „Bethlen Gábor-kör” jubileuma. A budapesti egyetemek és főiskolák protestáns hallgatóinak „Bethlen Gábor-köre” ez évi május hó 19-én (vasárnap) országos ünnepelül tízéves fennállásának alkalmából, mely alkalmából a kör zászlója is fel lesz szentelve. A kör 1901–02. évben alakult meg s első elnöke: miklósvári Miklós Elemér dr. lett, jelenleg székesfővárosi tanácsjegyző. A kör céljának tűzte ki a budapesti egyetemek és főiskolák protestáns hallgatóit Bethlen Gábor hazafias, vallásos és tudományos szellemében egyesíteni, erkölcsi és anyagi szempontból minden kínálkozó módon támogatni s bennük protestáns öntudatot ébresztve és fejlesztve odahatni, hogy tagjaiból hasznos polgárok váljanak a hazá, a protestáns egyházak és a társadalom javára. A jól fektetett alapok meghozták gyümölcsüket, a kör pedig céljának megfelelt. Hogy a kör tízévi működését céltudatosan és hasznosan töltötte el, arról akar most a nagy ünnepen a nyilvánosságnak beszámolni. Az ünnepély, mely a budapesti Vigadóban lesz megtartva országos keretek között, már idáig is fényesen ígérkezik. A zászlószentelés alkalmából a zászlóanyai tisztet sajkócazi és radványi báró Radvánszky Antalné szül. tóltprónai és blatnizai Prónay Karolin bárónő fogja betölteni, míg a jubileumi ünnepi beszédet gróf Tisza István úr, főgondnok mondja. A kör ezen ünnepélye alkalmából nemesak a budapesti notabilitásokat szólítja fel az ünnepélyen való részvételre, hanem ezen ünnepélyen azt óhajtja, hogy az egész ország előkelősége résztvegyen. A kör az ünnepélyen való részvételre és zászlószög elfogadására szóló felszólításait és felkérő leveleit a díszelnökök, fővédnökök, védnökök, védőasszonyok felkérésére már az ország minden részébe szétküldte. Ezen tisztegeket már igen sokan elfogadták, ami azt bizonyítja, hogy a kör a jubileum elé bátran tekinthet. A fővédnökséget eddig már az ünnepi szónokokon kívül

Antal Gábor, Ballik Frigyes, id. báró Dániel Gábor, Ferencz József, báró Prónay Dezső urak voltak szívesek elvállalni, míg a többi tisztségek betöltésére napnap után érkeznek az igenlő levelek. Az ünnepély előtt az összes budapesti protestáns templomokban hálaadó Istentiszteletek, utána vasárnap d. e. 11 órakor a jubileum, ezt követőleg pedig a zászlószentelés. Délben a vendégek és megjelent előkelőségek tiszteletére bankett lesz, este pedig a koszorús leányok tiszteletére majális. A kör ez úton kéri azon jóltevőit, akik zászlószögre vagy meghívóra igényt tartanak, hogy azok ebbeli szándékukat minél előbb lennének szívesek a kör elnökségével (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 22.) tudatni. Felkérő leveleit a kör a képviseltetésért az ország összes törvényhatóságaihoz, képviselő testületeihez, egyesületeihez, magasabb főiskolákhoz és jogakadémiákhoz elküldte, melyek közül már sokan tudatták, hogy megjelenésükkel hozzá akarnak járulni az ünnepély emeléséhez.

A Bethlen Gábor-kör, a dunamelléki egyházkerületnek Léván tartandó tavaszi közgyűlése alkalmából Pestről lerándul Lévára s ott hangversenyt rendez. „Kerületi bál” is lesz a gyűlések után.

A Lorántffy Zsuzsánna-Egyesület javára báró Radvánszky Gézáne sz. Waldeck Kornélia grófnő fényesen sikerült hangversenyt rendezett a Royal szálló nagytermében. A hangverseny tiszta jövedelme közel 2 ezer korona, melyet a diakonissza-kórház alapjára fordítottak. Báró Radvánszky Gézáne a Lorántffy Zs.-E. javára ezer koronás alapítványt, Tuczenhaller Aurélné pedig 200 koronás alapítványt tett. Özv. Laky Adolfné a Lorántffy Zs.-E. diakonissza-kórházának alapjára ezer koronát adományozott.

A Kálvin-Szövetség a református konvent alkalmából a vármegyeháza dísztermében sikerült irodalmi estélyt rendezett Kenessey Béla dr. erdélyi püspök és Bernát István elnökletével. Bilkei Pap István teológiai igazgató szép imája után Kenessey Béla dr. gazdag gondolatú elnöki megnyitó beszédet tartott, amelyben a kálvini reformációnak elvitáztatlan gyakorlati jelentőségére mutatott rá. Majd Kacsóh Lajos dr. főtisztviselő olvasta fel Kálvin szociológiája című kimerítő tanulmányát, amelyben felsorolta a nagy reformátornak a genfi társadalmi életet megalapító minden fontosabb intézkedését s rámutatott szociológiája világjelentőségére. Miklós Elemér dr. Kálvin János című ódáját Varga Antal vallásnász szavalta el nagy hatással. Végül pedig pálóczy Horváth Zoltán dr. beszámolt a szövetség munkájáról és a Kálvin-Szövetség legfontosabb teendőit ajánlotta a megjelent nagyszámú közönség figyelmébe.

Jézus halálos ítélete. Az olasz lapokban olvassuk, hogy Casertában (Nápoly mellett) egy régi kápolnában egy kőlapot őriznek, amelyen héber nyelven,

ó-héber betűkkel rá van vésve a Jézus ellen hozott halálos ítélet. Az ítélet szószerinti szövege körülbelül így hangzik:

„Ime az ítélet, amelyet Pontius Pilátus, Galileia helytartója hozott Názáreti Jézus ellen, hogy az keresztalált szenvedjen:

Tiberius császár uralkodásának tizenhetedik évében, március hónap 25-ik napján, amikor Ananiás és Kajafás voltak az ur főpapjai, Pontius Pilátus helytartó arra ítélte Jézust, hogy két gonosztevő között keresztalált haljon. A tanuvallosokból, amelyeket megvizsgáltak és igaznak találtak, bebizonyult, hogy Jézus a nép csábítója, lázító és a törvényt megveti; magát az élő Isten fiának és Izrael királyának nevezte és a templomba bevonult, a nép bálmaágakkal és üdvrivalgásokkal ünnepelte. Pontius Pilátus tehát megparancsolta Aurillius centuriónak, hogy Jézust a vesztőhelyre kísérje és meglíttotta, hogy bárki megszabadítsa, vagy halálát megakadályozza. Az ítéletet, mint tanúk aláírták: Daniel Robani farizeus, János Zarábathel, Raffael Robani és Caper írástudók.

Az ítélet ezenkívül azt is elrendelte, hogy Jézust a Saerena-kapun át vezessék a vesztőhelyre. Az ítéletet Izrael mind a tizenkét törzsének külön-külön kőtáblákon tudomásukra juttatták, de a kőtáblák közül eddig csak azt az egyet találták meg, amelyet Casertában őriznek.

Hajduböszörményben a presbitérium elhatározta, hogy az új templom elromlott orgonáját újra építeti s erre a célra az egyház egyik tartaléktőkéjét felhasználja. De az egyházközségi közgyűlés a presbitérium határozatát elvetette.

Reformátusok a szabadkőművesek közt. *Igen tisztelt Szerkesztő úr,* bizonyára tudja, hogy nemrégiben Huszár Károly néppárti képviselő „Ötezer szabadkőműves” címmel egy füzetet adott ki, amelyben állítólag hiteles adatok alapján hosszú névsort közöl a magyarországi szabadkőműveségről. Ez a könyv rendes könyvárusi úton megszerezhető, bár megszerezni már csak azért sem érdemes, hogy ellenségeinket ne gazdagítsuk. A füzet kezembe kerülve, benne nagy meglepetéssel láttam ezt a nevet: *Murányi János ev. református lelkész, Pécel.* Én igazán nem törődöm azzal, ki szabadkőműves, ki nem, — de ennél az egy névvel mégis kíváncsi lettem, vajjon ugyanaz a Murányi János-e ez, aki most mezőtúri lelkész. Mert a mezőtúri hírhedt határozatot eddig én és velem együtt talán mindenki úgy értette, hogy az a szabadkőművesnek tartott b. e. Gergely Antal ellen irányul. Pedig im — ha Huszár Károly adata valóban hiteles, akkor az a határozat talán máshova üt, mint ahova mi gondoltuk s ez esetben valóban kevésbé bántó, mert élő ellen alkalmazva egy fegyver sem olyan disztelen, mint halott ellen. Tisztelettel: *Egy világi.* (Beküldetett.)

Kétféle morál. *Kis Józsefet,* a *Hét* szerkesztőjét hitsorsosai az ország egyik legnagyobb költőjének kiáltották ki. E nagy költő, a zsidó élet rajzolója, lapja április 14-iki számában a fölött elmélkedik, vajjon szolgálhat-e az újságíró egyidőben két különböző irányú politikai pártot? Felelet: *igen.* „Miért ne szolgálhatna a politikai cikkíró — úgymond —

két különböző irányú politikai pártot?... Egyikkel sem solidaris, tehát nem vét se a meggyőződése, se a párt fegyelme ellen, ha este az ellenkezőjét írja annak, amit reggel írt... És végül, miért erkölcsösebb egy pártot szolgálni, mint kettőt?... az erkölcsünk semmivel sem súlyednek, ha egy párt helyett kettőnek toljuk a szekerét... E kétféle morált a ghetto költőjének kár volt a magyar közélet színterére kihozni; hadd maradt volna az továbbra is a ghetto tulajdona, jellemző vonása!

A debreceni hittanhallgatók majálisa, amelyre a vidéket szívesen látják és várják, május hó 8-án lesz.

Orgonarendelés. Az Ant-i (Bihar megye) református hitközség egy új pneumatikus orgonaművel rendelt temploma számára a hírneves Rieger Ottó budapesti orgonagyárából, amely mű előreláthatólag még a nyár folyamán lesz rendeltetésének átadva.

A „**Vasárnapi Ujság**” április 28-iki száma fel-tűnést kellő pompás kivitelű képeket közöl az új kormány tagjairól, Korfuból (Alexander Bernát cikkével), a velencei Campaniléról, Bernard Schaw darab-jairól a Magyar Színházban, a Műcsarnok tavaszi kiállításáról, a Titanic katasztrófájáról stb. Szépiro-dalmi részében *Szemere György* regénye, *Pekár Gyula* tanulmánya a troubadourokról, *Kosztolányi Dezső*, *Dufka Ákos*, *Majláthényi György* versei, *Szederkényi Anna* novellája adnak bő és magas színvonalu olvasni valót. *Alexander Bernát* pedig a budapesti színházak ujdonságait ismerteti. Egyéb közlemények: *Farkas Zoltán* cikke a Műcsarnok tavaszi kiállításáról s a rendes heti rovatok: Irodalom és művészet, sakk-játék stb. — A „**Vasárnapi Ujság**”, előfizetési ára negyedévre **öt korona** a „**Világkrónikával**”, együtt **hat korona**. Megrendelhető a „**Vasárnapi Ujság**”, ki-adóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.). Ugyanitt megrendelhető a „**Képes Néplap**”, a leg-olesőbb ujság a magyar nép számára, félévre **két korona 40 fillér**.

Rövid hírek. Most már hitelesen meg van álla-pítva, amit az első pillanatokban is rebesgettek, hogy a szerencsétlen Titanicon az összeütközés pillanatában óriási dőzsölés folyt s tisztek, matrózok egyaránt ittasok voltak. — Magyarországon egy év alatt tizen-kétszer annyi a szeszfogyasztási adó, mint a hús-fogyasztási adó. — A debreceni kir. ügyészséghez egy negyedév alatt 80 öngyilkosságot jelentettek. — A fővárosi elemi iskolák tanítói a szülőikkel állandóan, egész iskolai év folyamán értekezleteket tartanak. — Pécsen egy kisebb róm. kath. templomot a város 14 ezer korona költséggel restauráltat. — A főváros az ottani református egyház hitoktatási segélyét évi kétezer koronával javította. — A kizárt oláh kis-papokat a váradi püspök a szemináriumba azon mó-don visszavette. — Május 28-án az oláhok előkelői tiltakozó gyűlést fognak tartani az új görög kath. magyar püspökség ellen. — Ujabb mozgalom hírét vesszük a hét osztályú polgári iskola érdekében kez-dett mozgalomnak. — Londonban egy tanítónő több milliót örökölt, de hivatását annyira szereti, hogy továbbra is megmarad növendékei mellett, a tanügy lelkes szolgálatában. — Fraknói Vilmos a Szent-István-társulatnak évi 25 ezer koronás alapítványt tett. — A mezőtúri egyház elhatározta, hogy Gergely Antal életnagyságú arcképét megfesteti. — A hajdú-

szoboszlói Kálvineum-ünnep 328 koronát jövedelme-zett. — Az evangélikus egyház egyeteme a reformáció négyszázados évfordulóját egy tanítónőképző-intézet felállításával óhajtja megünnepelni.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA.
Szerkesztő helyettes: URAY SÁNDOR.

1900—1912. sz.

Pályázat.

a nagykarolyi református egyházmegyében levő kántorjárnosi református rendes lelkészi állásra.

Jövedelem. 1. Szénapénz az egyház pénztárából 50 korona. 2. Régebbi terményfizetés helyett kész-pénz 1200 korona. 3. Kataszteri birtokiv szerint 34 hold 454 □-öl szántóföld hasznbére 1200 korona. 4. kat öl (24 köbméter) kemény lúzfifa beszállítva per 20 korona = 120 korona. 5. Stóla átlag egyház-kerületi szabályzat szerint fizetve 130 korona. Mind-össze 2700 korona. A 2. pont alatti 1200 koronába az eddigi állami 308 korona 64 fillér állami fizetés-kiegészítés is — congrua — beleszámítva.

Megválasztott lelkész állását folyó évi szeptem-ber 1-ső napján köteles elfoglalni.

Felszerelt pályázati kérvények folyó évi május hó 4-ig Berey József espereshez Nagyecsed, Szatmár vármegye küldendők.

Kelt Debrecen, 1912 április 3.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Cs. és kir. szab. Amerikai Cottage-szivólegrendszer

Harmoniumokat

valamint európai rendszer szerint legolósóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X. Delej-utca 25. szám.

(Tisztviselőtelep.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Részletfizetésre 8 K-tól feljebb.

Tanerőknek s lel-készeknek külön :: százalékenged- :: mény.

Pedálos harmóniumok

mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgonaméretekkel templomok, szemináriumok részére s mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasutállomásig.

Kérjen árjegyzéket pianók és pianókról.